

Bůh působí na stvořené lidstvo

Květen 2008

6. část - Od odchodu z Egypta až po předání Zákona

Další kroky kultivace národa a jeho vůdce.

Motto: Milovat Boha se má projevovat ve snaze o pochopení smyslu Zákona, smyslu Boží výchovy a jeho chování.

Izraelci vyšli z Egypta jako vítězové. Za nimi zůstali vyděšení Egyptané, kteří zažili hrůzné tresty za nemoudrost svého vládce. DJK tady dal najevo další díl své vlastní spravedlnosti: lid nesmí svádět své chování na svého vládce - je povinen mít vlastní svědomí a takovému vládcovi se vzepřít. Jinak bude potrestán stejně jako on - Ježíš Kristus to řekl slovy

Luk.6:39   Řekl jim také podobenství: "Může vést slepý slepého? Nepadnou oba do jámy?"
--

A aby nedošlo k něčemu podobnému u Mojžíše - aby jeho lidská autorita nebyla příliš vysoká, DJK zdůrazňuje, že Boží autorita je mnohem vyšší. Současně bylo nutné potlačovat Mojžíšovu ctižádostivost. 1

Další výchova byla proto soustředěna na budování osobního svědomí a morálky každého jednotlivce. 1

Důsledky porážky Egypta

Mocenské vakuum v Egyptě

Připomeňme si, že byla poražena veškerá moc egyptská:

Moc náboženská (ideologická) - falešné božstvo bylo zcela poníženo ("bůh" slunce Ra byl ponížěn třídní tmou, "bůh" Nil tím, že byl zkrvaven atd.; Bůh JHVH dokázal, že on má moc nad nimi všemi).

Moc hospodářská - pobití prvorozených zpochybnilo veškeré vlastnictví, protože nemovitý majetek dědil vždy prvorozený a právě tak i královskou moc. Smrt prvorozeného se považovala za trest bohů a majetek propadal kněžím nebo králi, jenže tomu rovněž zemřel prvorozený a on sám se utopil v moři. 1 Takže veškerý majetek v Egyptě nyní patřil podle Egyptského práva výlučně vítěznému Bohu, Bohu JHVH.

Moc vojenská - veškeré vojsko zahynulo v moři a byla zničena i jeho výzbroj a všechny koně a všechny válečné vozy.

---

1 Která se mu stala nakonec osudná.

2 Např. Desatero - viz dále.

3 Světské dějiny o onom období nehovoří. Jen to, že Egypt byl obsazen Etiopy, s kterými se smísil.

Velké pokušení

Uvědomme si, že pro Izraelce byla po porážce Egyptského vojska velmi svůdnou myšlenka vrátit se s velkou slávou zpět do Egypta jako vítězové, a ujmout se veškeré moci i majetku. Zvláště potom, co dostali od Boha slib 1

2.M.19:6	Budete mi královstvím kněží, pronárodem svatým. To jsou slova, která promluvíš k synům Izraele."
----------	---

Bylo jistě velmi lákavé vrátit se do Egypta s gloriolou vítězů, kde by byli nepochybně vítáni jako Boží lid, a mohli by se ujmout veškerého vlivu... a místo toho je Mojžíš vedl na poušť - do chudoby.

Muselo se jim to jevit jako nepochopitelné. Vždyť Bůh přece udělal tolik, aby je v Egyptě vyvýšil. Proč to dělal, když ne kvůli nim?

Nechápali, že Bůh je chce vychovat; že od nich žádá mravní růst a pokrok. Domnívali se, že mají nějakou definitivní zvláštní cenu jen proto, že jsou potomky Abraháma, a skoro se začali cítit být jakými "nadlidmi". V jejich představě jim Bůh nadržoval proto, že byli "lepší" než ostatní. 1

Tuto pýchu musel DJK systematicky ponížovat. Nepříjemné vodění po poušti proto patřilo k jejich výchově.

Výchova izraelitů na poušti

DJK musel včas předejít možnému špatnému výkladu posledního trestu na Egyptánech:

Nařízení o prvorozených

Smysl hrůzného povraždění všech prvorozených v Egyptě byl pro Izraelce nesrozumitelný. Mohlo se zdát (soudě podle některých falešných Egyptských bohů a jejich údajných zálib), že Bůh JHVH má nějakou zálibu v jejich zabíjení. Nezapomeňme, že v některých okolních národech byl uctíván Molek (Moloch), kterému byly obětovány děti.

Aby předešel takovému strachu (nebo pokušení napodobit modloslužbu) ustanovil DJK toto:

2.M.13:1	Hospodin promluvil k Mojžíšovi:
2.M.13:2	"Posvěť mi všechno prvorozené, co mezi Izraelci otvírá lůno, ať z lidí či z dobytka. Je to moje!"
2.M.13:11	Až tě Hospodin uvede do země Kenaanců, jak přísězně zaslíbil tobě i tvým otcům, a až ti ji dá,
2.M.13:12	všechno, co otvírá lůno, odevzdáš Hospodinu. Všichni samečci, které tvůj dobytek vrhne nejprve, budou patřit Hospodinu.

---

4 viz dále

5 Důkazem toho je jejich „odvaha“ se kterou reptali nejen proti Mojžíšovi a Árónovi, ale i proti Bohu.

2.M.13:13	Každého osla, který se narodil jako první, vyplatíš jehnětem. Kdybys jej nemohl vyplatit, zlomíš mu vaz. Také každého prvorozeného ze svých synů vyplatíš.
2.M.13:14	Až se tě tvůj syn v budoucnu zeptá, co to znamená, odpovíš mu:>>Hospodin nás vyvedl pevnou rukou z Egypta, z domu otroctví.

Hlavním důvodem je tedy povinná vděčnost za osvobození, ale nejen to: Vděčnost za stvoření.

2.M.13:15a	Když se faraó zatvrdil a nechtěl nás propustit, pobil Hospodin v egyptské zemi všechno prvorozené, od prvorozeného z lidí až po prvorozené z dobytka.
------------	---

Egyptané si cenili prvorozených potomků ze všech nejvíce.

2.M.13:15b	Proto obětuji Hospodinu všechny samce, kteří otvírají lůno, a každého prvorozeného ze svých synů vyplácím.<<
------------	--

Bůh tak dává najevo, že si činí nárok na všechno nejlepší. Ani králi ani jinému člověku prvorození nenáleží. DJK chtěl, aby si izraelité odvykli pohlížet na prvorozené jako na nejkvalitnější z principu, jako na nejschopnější a nejchytřejší či nějaké jiné nej... Neznamenaají nic víc než jen to, že "otevívají lůno".

Poznámka: Ve skutečnosti je to s prvorozenstvím zcela jinak. Prvorození sice dědí po rodičích nejvíce "síly"

Ž.78:51	Všechno prvorozené v Egyptě pobil, prvotiny plodivé síly v Chámových stanech.
---------	---

avšak na druhé straně nejméně zkušeností a moudrosti rodičů (kterých rodiče nabývají až ve vyšším věku). A jako takoví se nejvíce hodí k práci, která vyžaduje nejvíce síly a nejméně inteligence - k práci na poli, k zemědělství a pastevectví. To byl důvod, proč dědili nemovitý majetek a zemědělská zvířata. Pozdější děti se mohli stát řemeslníky, úředníky důstojníky v armádě nebo podobně - tedy řemesla vyžadující více inteligence a přizpůsobivosti. Uměli si najít práci sami. To se ovšem prvorozeným neříkalo. Nutno ještě podotknout, že tato genetická zákonitost je (jako mnoho jiných biologických zákonitostí) v dnešní době již značně rozmělněna. 1

Upozornění mělo tehdy především ten význam, aby na to izraelité neustále pamatovali: 1

2.M.13:16	To bude jako znamení na tvé ruce a jako pásek na čele mezi tvýma očima. Neboť pevnou rukou nás vyvedl Hospodin z Egypta."
-----------	---

6 Na příklad v dnešní době máme mnoho zženštilých mužů, zmužštěných žen atd. atd. (srovnej 2.M.20:5; 34:7; 4.M.14:18; 5.M.5:9 - zásada je opakována vzhledem k velké důležitosti).

7 Připomeňme si, že byli v pokušení se do Egypta vrátit, a později napodobovat jeho modlářství, a nejen jeho.

Poznámka: Z obdobného důvodu udělal JHVH s Noémem smlouvu o tom, že už nikdy nezpůsobí potopu. (blíže viz vysvětlení obsažené v komentáři k Noémovu chování po potopě a k reakci Boha na ně).

Nařízení o kvašeném chlebu

Další nařízení patřilo do zcela jiné kategorie a opět mělo výchovný charakter.

2.M.13:3	Mojžíš řekl lidu: "Pamatujte na tento den, kdy jste vyšli z Egypta, z domu otroctví. Hospodin vás odtud vyvedl pevnou rukou. Proto se nesmí jíst nic kvašeného.
----------	--

I v tomto případě se mohlo zdát jen samoúčelné - jakoby Bůh svůj lid tímto zákazem jen obtěžoval. Leč nikoli: Bůh nikdy nic nezakazuje beze smyslu, bez důvodu.

V té době se při pečení používaly jen divoké kvasinky a přenášely se do nového těsta z těsta již vykvašeného. Jejich konzumace zřejmě nebyla bez nějakých negativních následků na trávení, a proto byla o svátcích zakázána. 1

2.M.13:4	Vycházíte dnes, v měsíci ábíbu.
2.M.13:5	Až tě Hospodin uvede do země Kenaanců, Chetejců, Emorejců, Chivejců a Jebúsejců, o níž se zavázal tvým otcům přísahou, že ji dá tobě, zemi oplývající mlékem a medem, budeš v ní tohoto měsíce konat tuto službu:

Opět tedy zdůvodnil DJK poslušnost vděčností.

2.M.13:6	Sedm dní budeš jíst nekvašené chleby. Sedmého dne bude slavnost Hospodinova.
2.M.13:7	Nekvašené chleby se budou jíst po sedm dní. Nespatri se u tebe nic kvašeného, na celém tvém území se u tebe nespatri žádný kvas.

Chleby kvašené divokými kvasinkami zřejmě vyvolávaly nějaké žaludeční či jiné stravovací obtíže, které mohly odvádět pozornost od smyslu slavnosti.

2.M.13:8	V onen den svému synovi oznámíš:>>To je pro to, co mi prokázal Hospodin, když jsem vycházel z Egypta<<.
2.M.13:9	A budeš to mít jako znamení na své ruce a jako připomínku mezi svými očima, aby v tvých ústech zůstal Hospodinův zákon, neboť pevnou rukou tě vyvedl Hospodin z Egypta.
2.M.13:10	Budeš dbát na toto nařízení ve stanovený čas rok co rok.

Nové vyprovokování faraóna a vrcholná demonstrace Boží moci

Nyní musel DJK izraelitům jednak předvést, že je silnější než i ta nejsilnější světská moc, a také chtěl zcela odstranit eventuální hrozbu Egypta pro nový izraelský stát. Potřeboval proto, aby farao zaútočil na Izraelce s celou svojí armádou, aby ji mohl celou zničit. Vyprovokoval faraóna mj. i tím, že Izraelce zdánlivě zavedl do pasti - přivedl je k moři (a ještě na jakýsi

---

8 Všechny potraviny, které byly skrze Mojžíše zakázány, byly od Ježíše Krista povoleny, protože byly jejich negativní následky odstraněny nebo nějak zvládnuty (srovnej 1.Kor.10:25). Divoké kvasinky byly později nahrazeny kvasinkami ušlechtilými.

poloostrov - na obrázku viz dále je označen jako Nuweibská pláž), čímž jim byl zabráněn další útěk před Egyptskými vojsky.

Také věděl, že izraelité jsou zbabělí, a že by mohli utíkat zpět do Egypta:

2.M.13:17	Když faraó lid propustil, nevedl je Bůh cestou směřující do země Pelištejců, i když byla kratší. Bůh totiž řekl: " Aby lid nelitoval, když uvidí, že mu hrozí válka, a nevrátil se do Egypta. "
2.M.13:18	Proto Bůh vedl lid oklikou , cestou přes poušť k Rákosovému moři. Izraelci vytáhli z egyptské země rozdělení do bojových útvarů .

Přesto už byl lid pomalu cvičen k boji, protože DJK chtěl, aby se lid podílel na dobytí Zaslíbené země. Když měl mít svůj vlastní stát, musel být schopen ho také vojensky hájit.

Úcta k předkům v lidu nepominula:

2.M.13:19	Mojžíš vzal s sebou Josefovy kosti. Ten totiž zavázal Izraelce přísahou: "Až vás Bůh navštíví, vynesete odtud s sebou mé kosti."
-----------	--

Mojžíš nenapsal, zda tento závazek měli izraelité někde písemně zaznamenán, nebo zda si ho pamatovali., ale později ho zapsal sám (1.M.50:25). 1

Poznámka: Nedávno bylo oznámeno, že to archeologové potvrdili: našli prý Josefův hrob v Egyptě a zřetelné stopy po tom, že jeho obsah byl vyjmut.

2.M.13:20	I vytáhli ze Sukótu a utábořili se v Étamu na pokraji pouště.
2.M.13:21	Hospodin šel před nimi ve dne v sloupu oblakovém, a tak je cestou vedl, v noci ve sloupu ohnivém, a tak jim svítil, že mohli jít ve dne i v noci.
2.M.13:22	Sloup oblakový se nevzdálil od lidu ve dne, ani sloup ohnivý v noci.

Oblakovým sloupem mohl snad být větrný vír, ovšem musel být podporován Boží mocí, protože přirozený vír by nemohl trvat tak dlouho, a v noci v něm asi byl elektrický výboj známý jako Eliášův oheň, ale i ten by normálně nemohl trvat tak dlouho, a proto by na něj musela působit nějaká Boží síla. Samozřejmě mohlo jít o nějaký zcela nepřirozený úkaz způsobený nějakým silným zdrojem světla, kterým disponují především cherubové. 1 Protože DJK (cherub) je doprovázel, byl to asi on, kdo používal ono světlo. Apoštol Pavel to věděl:

1.Kor.10:4	a pili týž duchovní nápoj; pili totiž z duchovní skály, která je doprovázela, a tou skálou byl Kristus.
------------	---

Izraelité "v pasti"

2.M.14:1	Hospodin promluvil k Mojžíšovi:
----------	---------------------------------

9 Jak už jsme uvedli, Mojžíš všechny informace o událostech před potopou obdržel pravděpodobně od Jóba, a ten zase od navráceného Melchisedecha, Malkízedeka (Henocha). Informace o událostech po potopě Mojžíš zjistil od záznamů, které pravděpodobně někteří starší z izraelitů uchovali - možná dokonce jeho rodiče. Mojžíš určitě informace opsal, protože v jeho knihách nejsou psány jeho stylem.

10 Blíže viz studii s názvem *Duchovní bytosti*.

2.M.14:2	"Rozkaž Izraelcům, aby se obrátili a utábořili před Pí-chírotem mezi Migdólem a mořem; utáboříte se před Baal-sefónem, přímo proti němu při moři ."
2.M.14:3	Farao si o Izraelcích řekne: Bloudí v zemi, zavřela se za nimi poušť.
2.M.14:4	Tu zatvrdím faraónovo srdce a on vás bude pronásledovat. Já se však na faraónovi a na všem jeho vojsku oslavím, takže Egypt'ané poznají, že já jsem Hospodin." I učinili tak.

Farao se o útěku izraelitů dozvěděl až se zpožděním. Nepochybně s nimi odcházeli i nějací jeho špehové, a při návratu faraóna informovali. To byla od DJK další záměrná provokace: Mojžíš přece na Boží příkaz faraónovi řekl, že půjdou jen na vzdálenost tří dnů cesty (2.M. 3:18; 5:3; 8:23) a nikoli tak daleko, a z jeho slov vyplývalo, že se mají vrátit. Když zjistil, že byl oklamán, sebral rozzuřený farao celou svou armádu, což bylo věcně vzato zbytečné - jistě by byla bývala stačila jen její malá část, protože izraelité nebyli ještě ozbrojeni a ani dostatečně (pokud vůbec) vycvičeni k boji. To však DJK chtěl, protože zamýšlel zničit úplně celou vojenskou sílu Egypta, včetně s faraónem samým. Proto bylo nutné, aby faraón byl rozzuřený natolik, že úplně ztratil soudnost, což Mojžíš nazýval zatvrzelostí. Farao i ostatní Egypt'ané se ale logicky (a oprávněně) cítili podvedeni.

2.M.14:5	Egyptskému králi bylo oznámeno, že lid uprchl. Srdce faraóna a jeho služebníků se obrátilo proti lidu. Řekli: "Co jsme to udělali, že jsme Izraele propustili z otroctví?"
2.M.14:6	Farao dal zapřáhnout do svého válečného vozu a vzal s sebou svůj lid.

Evidentně nešlo o všechnen lid, ale o všechny vojáky, protože Egypt'ané nevyhynuli všichni.

2.M.14:7	Vzal též šest set vybraných vozů, totiž všechny vozy egyptské. Na všech byla tříčlenná osádka.
----------	--

Takže pouze na vozech bylo $3 \times 600 = 1\,800$ mužů. Můžeme odhadnout, že izraelity pronásledovalo daleko větší vojsko, alespoň cca tři až pět tisíc mužů ve zbroji - tedy na tehdejší dobu ohromná armáda a nespíš největší v celém okolí. Farao asi měl podvědomě obavy z nějakého Božího zásahu proti němu, a proto se při pronásledování neozbrojených izraelitů obklopil tak velkou armádou - nicméně jak se později ukázalo stejně marně.

2.M.14:8	Hospodin zatvrdil srdce faraóna, krále egyptského, a ten Izraelce pronásledoval. Ale Izraelci navzdory všemu vyšli.
2.M.14:9	Egypt'ané je pronásledovali a dostihli je, když tábořili při moři , dostihli je všichni faraónovi koně, vozy, jeho jízda a vojsko, při Pí-chírotu před Baal-sefónem.

Další vyučování víře

DJK záměrně vystavil lid ale i Mojžíše hrůze a obrovskému stresu:

2.M.14:10	Když se farao přiblížil, Izraelci se rozhlédli a viděli, že Egypt'ané táhnou za nimi. Tu se Izraelci velmi polekali a úpěli k Hospodinu .
-----------	--

Ohromná armáda za nimi musela vskutku působit úděsně.

2.M.14:11	A osopili se na Mojžíše: "Což nebylo v Egyptě dost hrobů, že jsi nás odvedl, abychom zemřeli na poušti? Cos nám to udělal, že jsi nás vyvedl z Egypta?"
2.M.14:12	Došlo na to, o čem jsme s tebou mluvili v Egyptě: Nech nás být, ať sloužíme Egyptu. Vždyť pro nás bylo lépe sloužit Egyptu než zemřít na poušti."

Zde se dozvídáme, že Mojžíš musel izraelity přemlouvat. Což jim původní otroctví nepřipadalo dost těžké? To určitě ne, vždyť přece volali k Bohu:

2.M.2:23	Po mnoha letech egyptský král zemřel, ale Izraelci vzdychali a úpěli v otročině dál. Jejich volání o pomoc vystupovalo z té otročiny k Bohu.
2.M.2:24	Bůh vyslyšel jejich sténání, Bůh se rozpomněl na svou smlouvu s Abrahamem, Izákem a Jákobem,

Takže měli jiný důvod, a pak zbývá už jediné strach. Strach z toho, že je budou Egyptané pronásledovat, dostihnou je a znovu zotročí za mnohem horších podmínek. Ze strachu nevěřili Mojžíšovi, že ho opravdu poslal Bůh.

Je ovšem ještě možné, že nevěřili, že Bůh je natolik silný, aby donutil Egyptany k jejich propuštění. A protože proti strachu lze vždy postavit jen víru, bylo nutné izraelity učít víře. Proto jim právě v této chvíli DJK předvedl svou svrchovanou moc.

Vyděšeným izraelitům se musel Mojžíš postavit, aby zachoval před lidem svou tvář, a tak byl donucen k předstírané statečnosti:

2.M.14:13	Mojžíš řekl lidu: "Nebojte se! Vydržte a uvidíte, jak vás dnes Hospodin zachrání. Jak vidíte Egyptany dnes, tak je už nikdy nevidíte.
2.M.14:14	Hospodin bude bojovat za vás a vy budete mlčky přihlížet."

Mojžíš se sice tvářil statečně, ale strach měl také a volal k Bohu, který ho za to ihned pokáral:

2.M.14:15a	Hospodin řekl Mojžíšovi: "Proč ke mně úpíš?"
------------	--

Jak by také ne? Vždyť jak může žádat víru od lidu, když ji nemá ani jejich vůdce.

Mojžíš dostal místo útěchy příkaz k okamžitému jednání:

2.M.14:15b	Pobídni Izraelce, ať táhnou dál.
------------	----------------------------------

a dal mu opět - aby ho povzbudil - pocit mimořádné moci, tentokrát nad přírodou: 1

2.M.14:16	Ty pak pozdvihni svou hůl, vztáhni ruku nad moře a <u>rozpoltíš je</u> , a tak Izraelci půjdou prostředkem moře po suchu.
-----------	---

a aby nezpanikařil z pronásledování Egyptany i v moři, předem ho varoval:

2.M.14:17	Já zatvrdím srdce Egyptanů, takže půjdou za nimi. Oslavím se na faraónovi a na všem jeho vojsku, na jeho vozech i jízďě.
-----------	---

11 Srovnej moc nad přírodou, kterou nabídl Ježíš Kristus svým malověrným učedníkům (Mat.17:20; Luk.17:6)

2.M.14:18	Egyptané poznají, že já jsem Hospodin, až budu oslaven tím, co učiním s faraónem, s jeho vozy a jízdou."
-----------	--

Aby Egyptané nemohli hned za nimi, dal Bůh izraelitům náskok:

2.M.14:19	Tu se zvedl Boží posel, který šel před izraelským táborem, a šel teď za nimi. Oblakový sloup se před nimi totiž zvedl, postavil se za ně
2.M.14:20	a vstoupil mezi tábor egyptský a izraelský. Jedněm byl oblakem a temnotou, druhým osvětloval noc; po celou noc se jedni k druhým nepřiblížili.

Přechod přes moře - Klasický výklad

Následoval jev, který je dodnes velmi slavný, ale často ne zcela správně interpretován - vinu na tom má Mojžíš sám. Ukážeme si, že jeho zápis sugeruje fantastické představy, dodnes hojně pěstované.

První chyba v záznamu:

2.M.14:21	Mojžíš vztáhl ruku nad moře a Hospodin hnal moře silným východním větrem , který vál po celou noc, až proměnil moře v souš. Vody byly rozpolceny.
-----------	--

Tady asi také udělali překladatelé chybu, když přeložili, že Hospodin hnal moře východním větrem, to by jim musel být extrémně silný a musel by jim vát přímo do tváře, protože šli přibližně od západu k východu. Podle biblického slovníku SJ bylo jako „východ“ použito hebrejské slovo odvozené od slovesa „qa-dham“, které znamená "být před". Je proto mnohem pravděpodobnější, že Mojžíšova zpráva fakticky uvádí, že extrémně silný vítr začal vát v okamžiku, kdy Mojžíš i lid stále těsně před mořem.

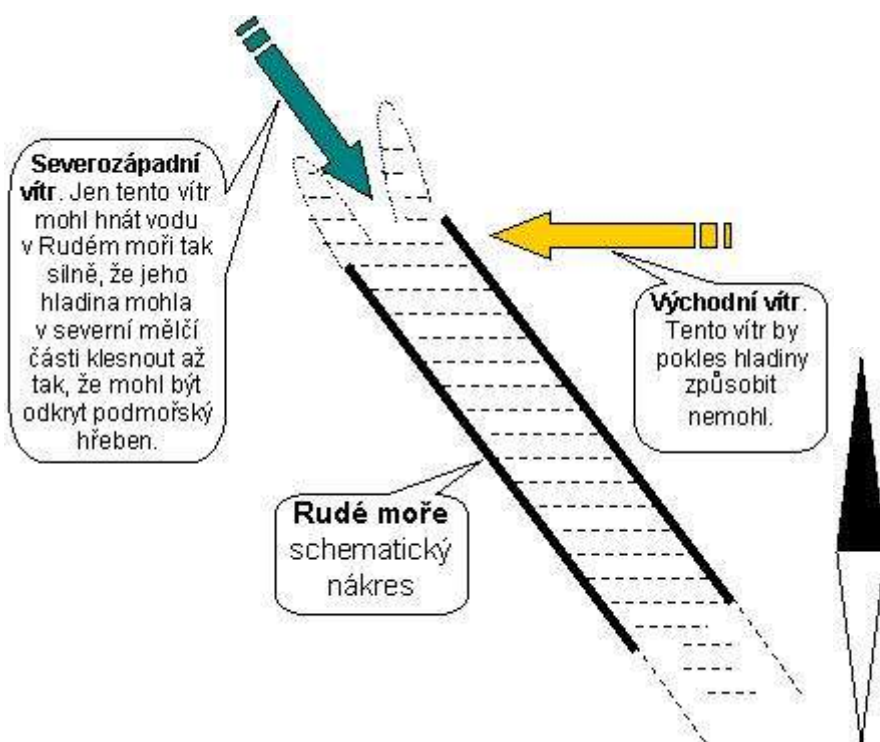
Ale navíc východní vítr by moře rozdělit mohl jen velmi těžko. Aby se v severní části Rudého moře mohla snížit hladina silným větrem, musel by ten vítr vát od severozápadu, protože velký bazén, v němž toto moře leží, je orientován přibližně od severozápadu k jihovýchodu kam mohla být odváta přebytečná voda. A kdyby i nakrásně skutečně vát od východu a "rozfoukával vodu na strany: především by hnal obrovské vlny směrem k západu a zaplavoval by západní pobřeží, čímž by učinil vstup do moře na mělčině krajně nebezpečným ne-li praktickým nemožným.

Položme si otázku, proč tedy tato nejasnost? Odpověď je nasnadě: Všechny "technické" námitky jsou překonávány opět - oním tak líbivým podtextovým, že to je Boží zázrak, ale to jsou právě úvahy, kterým se vyhýbáme, abychom při zkoumání Písem naopak podepírali zdravý lidský rozum.

Situace je znázorněna na následujícím schématickém nákresu:

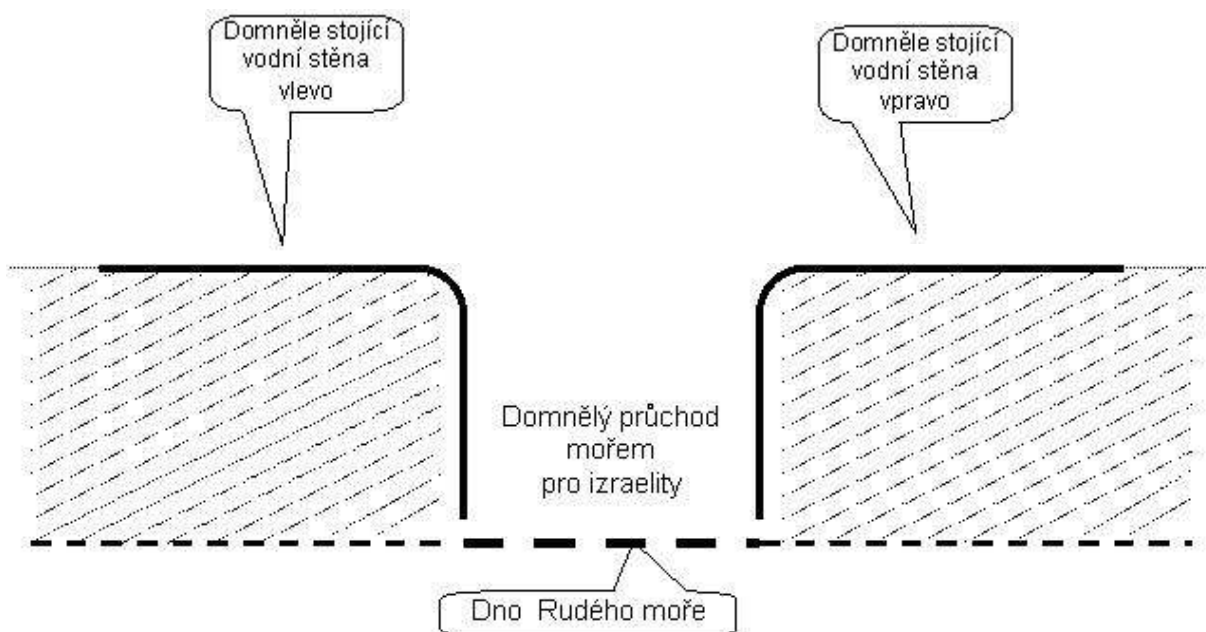
Schematický náčrt působení větru na hladinu Rudého moře aby jeho hladina na severu klesla a umožnila izraelitům přechod

Vzápětí je Mojžíšem zaznamenána další podivná zpráva:

2.M.14:22 | Izraelci šli prostředkem moře po suchu. **Vody jim byly hradbou zprava i zleva.**

I zde se zdá na první pohled, že vody napravo i nalevo od cesty vypadaly schématicky asi takto:

a mnozí malíři to takto skutečně kreslí. Následkem toho je tato nereálná představa ve všeobecném povědomí, což bohužel velmi přispívá k nedůvěryhodnosti biblické zprávy.

Příklad takové kresby najdeme třeba v knížce "Biblické omalovánky" od Alice Bohuslavové), [vydal(o): Nakladatelství Křesťanský život] určené křesťanským dětem. Obrázek máme zde zkopírován:

PŘECHOD PŘES MOŘE
2. Mojž. 14, 21-22

Řekněme si však rovnou, že tak to být nemohlo. Proč?

Jakkoli to Mojžiš asi nenapsal úplně správně, nicméně to, v čem nejspíše chybu neudělal, bylo, že průchod způsobil vítr, a přitom takovýto nefyzikální průchod vodou by žádný skutečný vítr ve skutečných podmínkách Rudého moře způsobit nemohl.

Bůh sám dodržuje zákony, které ustanovil, a přírodní zákony byly také stanoveny jím. (Je sice pravda, že on jako jejich ustanovitel je nejen může překračovat, ale i měnit.) Bůh si však přeje, abychom se naučili jeho zákony důsledně respektovat, a v žádném případě by neučinil něco, co by nás mohlo svést k domněnce, že i my jich můžeme nedbat nebo je svévolně překračovat. Vždyť si přeje, abychom ho napodobovali - viz dále na příklad odstavec Desatero - Vztah k Bohu - 4. zásada: dodržovat den odpočinku.

Tak jak to tedy bylo doopravdy?

Mojžišovo vyjádření, že vody jim byly hradbou z obou stran, mělo ten smysl, že Egyptské vojsko je nemohlo po stranách předjet a obklíčit - v tom jim bránila voda, která na obou

stranách byla, a dokazuje to, že přechodem byl jakýsi hřeben na mořském dně, který z vody po poklesu hladiny moře vyčníval.

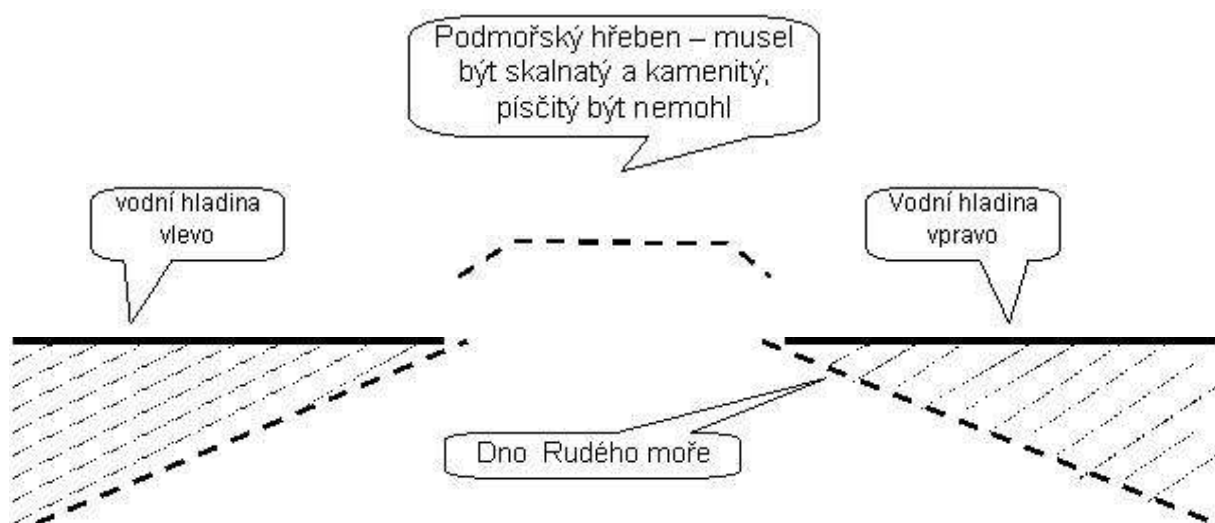
A nejen to: Tak zcela nezvyklý a nepochopitelný úkaz, jakým by byly vody stojící jako stěny, by zcela jistě vyděsily a přesvědčily Egyptány, že je to Boží dílo, 1 a v žádném případě by se mezi ně neodvážili vniknout, aby izraelity pronásledovali. Opak ale byl pravdou:

2.M.14:23	Egyptané je pronásledovali a vešli za nimi doprostřed moře, všichni faraónovi koně, vozy i jízda.
-----------	---

To samo o sobě už dostatečně svědčí o tom, že se o žádný nadpřirozený úkaz nejednalo.

Ukažme si, jak izraelité opravdu prošli mořem:

Skutečný průchod mořem pro izraelity

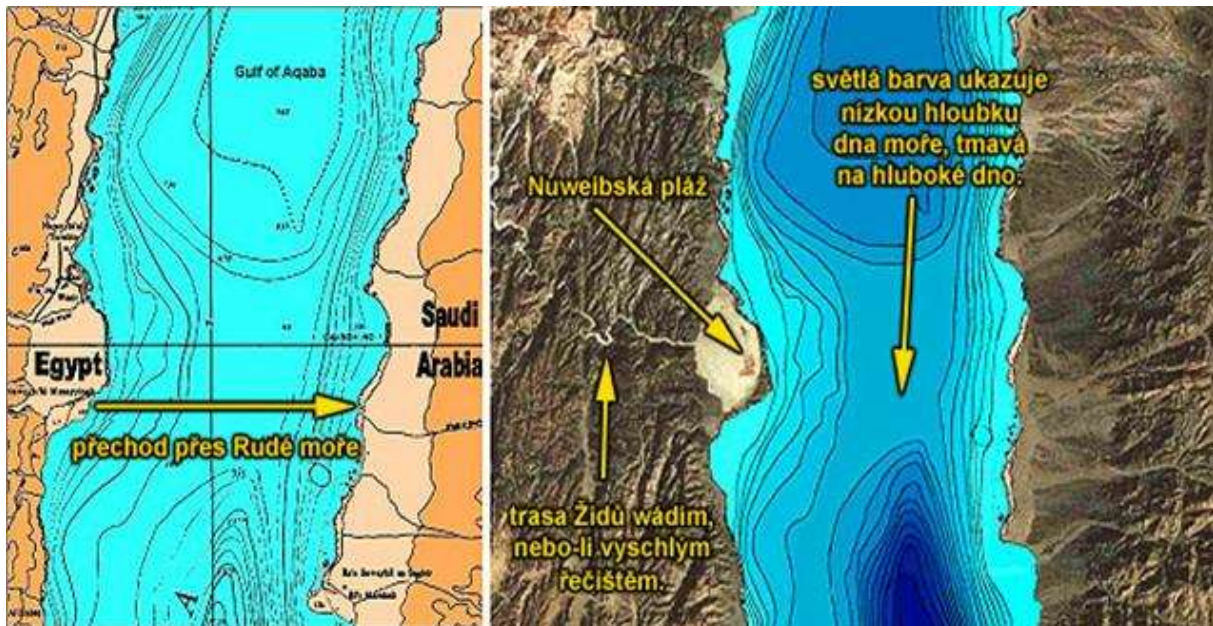

Tento podmořský hřeben byl skutečně nalezen. Je vidět na následujících dvou mapkách: 13

---

12 Každý přece ví, že něco takového není možné, a Egyptané to museli vědět také; vodu znali (z Nilu) a věděli jaké má vlastnosti.

13 Srovnej třeba Sk. 9:3; 12:7 i jiné.

Bůh nyní způsobil v egyptském vojsku paniku, ale Mojžíš zřejmě nevěděl jak:

2.M.14:24	Za jitřního bdění vyhlédl Hospodin ze sloupu ohnivého a oblakového na egyptský tábor a vyvolal v egyptském táboře zmatek.
-----------	---

Mojžíš nemohl vědět, co viděli Egyptané, protože byl na opačné straně sloupu, jen viděl následky. Předpokládal, že Bůh učinil něco ze sloupu, čím Egyptany vyděsil, a nazval to „vyhlédnutím“. Pravděpodobně se ale jednalo o záblesk ostrého světla. 1

2.M.14:25	Způsobil, že se uvolnila kola jejich vozů, takže je stěží mohli ovládat. Tu si Egyptané řekli: "Utecme před Izraelem, neboť za ně bojuje proti Egyptu Hospodin."
-----------	--

Je zřejmé, že Egyptanům stačilo mnohem méně k vyvolání paniky než nadpřirozené úkazy: Dno moře zřejmě bylo kamenité a prudké otřesy při rychlém útěku uvolnily kola vozů.

Odpovědnost za soud a zničení nepřátel

Nyní Bůh chtěl, aby odpovědnost nad zničením Egyptanů vzal na sebe Mojžíš:

2.M.14:26	Hospodin řekl Mojžíšovi: "Vztáhni ruku nad moře! Vody se obrátí na Egyptany, na jejich vozy a jízdu."
2.M.14:27	Mojžíš vztáhl ruku nad moře , a když nastávalo jitro, moře opět nabylo své moci. Egyptané utíkali proti němu a Hospodin je vehnal doprostřed moře.

Egyptané, kteří byli zřejmě blíže východnímu břehu, utíkali v panice směrem k domovu, tedy na západ, a tak se dostali do středu moře.

2.M.14:28	Vody se vrátily, přikryly vozy i jízdu celého faraónova vojska, které vešlo za Izraelci do moře. Nezůstal z nich ani jediný.
-----------	--

Tady někde začíná záměr DJK, který mnohem později vyjádřil Ježíš Kristus slovy:

Jan 20:23	Komu odpustíte hříchy, tomu jsou odpuštěny, komu je neodpustíte, tomu odpuštěny nejsou."
-----------	--

A ke kterému později vychovával své služebníky. V tomto případě vztažením hole Mojžíš vynesl rozsudek.

Následek demonstrace Boží moci

2.M.14:29	Ale Izraelci přešli prostředkem moře po suchu a vody jim byly hradbou zprava i zleva.
2.M.14:30	Onoho dne zachránil Hospodin Izraele z moci Egypta. Izrael viděl na břehu moře mrtvé Egyptany.
2.M.14:31	Tak uviděl Izrael velikou moc, kterou osvědčil Hospodin na Egyptu. Lid se bál Hospodina a uvěřili Hospodinu i jeho služebníku Mojžíšovi.

Považme, že až teprve tato strašná podívaná vyvolala potřebný respekt k Bohu. 14 A dokonce ani ne nadlouho (viz dále).

Mojžíšova píseň

Mojžíš zřejmě složil a naučil izraelity nové písně o Boží moci a síle, ale současně i o milosrdenství:

2.M.15:1	Tehdy zpíval Mojžíš a synové Izraele Hospodinu tuto píseň. Vyznávali: "Hospodinu chci zpívat, neboť se slavně vyvýšil, smetl do moře koně i s jezdcem.
2.M.15:2	Hospodin je má záštita a píseň, stal se mou spásou. On je můj Bůh, a já ho velebím, Bůh mého otce, a já ho vyvyšuji.
2.M.15:3	Hospodin je bojovný rek; Hospodin je jeho jméno.
2.M.15:4	Vozy faraónovy i jeho vojsko svrhl v moře, v moři Rákosovém utonul výkvět jeho vozatajstva.
2.M.15:5	Tůně propastné je zavalily, klesli do hlubin jak kámen.
2.M.15:6	Tvá pravice, Hospodine, velkolepá v síle, tvá pravice Hospodine, zdrtí nepřitele.
2.M.15:7	Nesmírně vyvýšen rozmetáš útočníky, vysíláš své rozhorlení, jako oheň strniště je pozře.
2.M.15:8	Dechem tvého chřípí počaly se kupit vody, příboje zůstaly stát jako hráze, sesedly se tůně propastné v klín moře.
2.M.15:9	Nepřítel si řekl:>>Pustím se za nimi, doženu je, rozdělím kořist, ukojím jimi svou duši, meč vytasím, podrobí si je má ruka.<<
2.M.15:10	Zadul jsi svým dechem a moře je zavalilo, potopili se jak olovo v nesmírných vodách.

---

14 Podrobnosti o Božím vlivu na lid viz blíže studie s názvem *Základní Boží vlastnosti*.

2.M.15:11	Kdo je mezi bohy jako ty, Hospodine? Kdo je jako ty, tak velkolepý ve svatosti, hrozný v chvályhodných skutcích, konající divy?
2.M.15:12	Vztáhl jsi pravici a země je pohltila.

Nyní Mojžíš upozorňuje lid na skutečnost, že ne že si lid své vykoupení zasloužil (jak se zřejmě stále domníval), ale že to bylo Boží milosrdenství:

2.M.15:13	Svým milosrdenstvím jsi vedl tento lid, který jsi vykoupil, provázel jsi jej svou mocí ke své svaté nivě.
2.M.15:14	Uslyšely o tom národy a zmocnil se jich neklid, bolest sevřela obyvatele Pelišteje.
2.M.15:15	Tehdy se zhrozili edómští pohlaváři, moábské vůdce zachvátilo chvění, všichni obyvatelé Kenaanu propadli zmatku.
2.M.15:16	Padla na ně hrůza a strach; pro velikost tvé paže zmlknou jako kámen, dokud, Hospodine, neprojde tvůj lid, dokud neprojde ten lid, který sis získal.
2.M.15:17	Přivedeš a zasedáš je na hoře svého dědictví, kde jsi, Hospodine, připravil své sídlo k přebývání, kde tvé ruce, Panovníku, svatyni si přichystaly.
2.M.15:18	Hospodin kraluje navěky a navždy."
2.M.15:19	Když totiž faraónovi koně s jeho vozy a jízdou vešli do moře, Hospodin na ně obrátil mořské vody. Ale Izraelci šli po suchu prostředkem moře.

Účast žen

Opět se objevuje významná žena, sestra Árónova, která je označena jako prorokyně (ačkoli není nikde uvedeno, co prorokovala) a která se ve zpěvu střídala s muži ve zřejmé snaze se jim vyrovnat. 1

2.M.15:20	Tu vzala prorokyně Mirjam, sestra Árónova , do ruky bubínek a všechny ženy vyšly za ní s bubínky v tanečním reji.
2.M.15:21	A Mirjam střídavě s muži prozpěvovala: "Zpívejte Hospodinu, neboť se slavně vyvýšil, smetl do moře koně i s jezdcem."

Zkoušky poslušnosti a víry

Dnes by čtenář Bible mohl žasnout nad tím, že po těch všech úžasných demonstracích moci a splněných Božích slibech bylo ještě možné nedůvěřovat Bohu nebo ho neposlušchat. DJK však dobře věděl, že i ty sebevětší dojmy brzy pominou, a že bude nutné vychovávat lid ještě mnohem důrazněji a mnohem déle. Výchova spočívala v tom, že DJK opakovaně uváděl lid do nejistoty, aby ho vždy potom přesvědčil, že se Bohu vyplatí trpělivě důvěřovat. Proto na základě zkušeností napsal později žalmista:

Ž.43:5	Proč se tak trpce rmoutíš, má duše, proč ve mně úzkostně sténáš? Na Boha čekej , opět mu budu vzdávat chválu, jemu, své spáse. On je můj Bůh.
--------	--

Ačkoli izraelité šli na cestě za sloupem, a vedl je tedy Bůh (viz 13:21), ctižádostivý Mojžíš si to opět přisvojil:

---

15 Jak si dál ukážeme, byla i ona podobně jako Mojžíš velmi ctižádostivá.

2.M.15:22	Mojžíš vedl Izraele od Rákosového moře dál. Vyšli na poušť Šúr a táhli pouští po tři dny, aniž narazili na vodu.
2.M.15:23	Došli až do Mary, ale nemohli vodu z Mary pít, protože byla hořká . Pojmenovali ji proto Mara (to je Hořká).
2.M.15:24	Tu lid proti Mojžíšovi reptal: "Co budeme pít?"

Všimněme si opět, že Mojžíš nevolal k Bohu, když sám zjistil, že lid nemá co pít, ale až potom, co se lid musel ozvat. Ukážeme si i nadále, že Mojžíš se trvale o potřeby lidu řádně nestaral a reagoval, až teprve potom když se lid důrazně ozval.

2.M.15:25a	Mojžíš úpěl k Hospodinu a Hospodin mu ukázal dřevo. Když je hodil do vody, voda zeslázla.
------------	---

Mojžíš se tak znovu a znovu staral o stále opakovanou zkušenost lidu: Dokud nezačnou „reptat“, nebudou ani jejich oprávněné potřeby uspokojeny. On se naopak nepoučil, že by měl mít své informatory, kteří mu budou včas oznamovat, když nastane nějaký nedostatek, aby mohl buď zakročit dříve než nastane všeobecná nespokojenost, nebo se včas modlit a prosit Boha o pomoc dřív, než se nedostatek stane vážnou nouzí. Z dalšího vývoje uvidíme, že to Mojžíše ani nenapadlo.

Boží slib o zdraví

DJK v rámci výchovy zahájil sérii zkoušek lidu i Mojžíše. Protože ještě neměl v úmyslu vychovávat "prutem kázně" 1 , zkoušel to jinými motivacemi.

2.M.15:25b	Tam dal Hospodin lidu nařízení a právní ustanovení a podrobil jej tam zkoušce .
------------	--

Nabídl jim za odměnu zdraví:

2.M.15:26	Řekl: "Jestliže opravdu budeš poslouchat Hospodina, svého Boha, dělat, co je v jeho očích správné, naslouchat jeho příkázáním a dbát na všechna jeho nařízení, nepostihnu tě žádnou nemocí, kterou jsem postihl Egypt . Neboť já jsem Hospodin, já tě uzdravuji."
-----------	--

Člověk by řekl, že každý člověk ví, že zdraví je nejdůležitějším fyzickým stavem člověka, a že právě proto si tato slova zapamatuje.

2.M.15:27	Pak přišli do Élimu. Tam bylo dvanáct vodních pramenů a sedmdesát palem. Tam při vodách se utábořili.
2.M.16:1	Pak vytáhli z Élimu. Celá pospolitost Izraelců přišla na poušť Sín, která je mezi Élimem a Sínajem, patnáctý den druhého měsíce poté, co vyšli z egyptské země.
2.M.16:2	Celá pospolitost Izraelců na poušti opět reptala proti Mojžíšovi a Áronovi.

Mojžíš tentokrát poctivě zapsal, že společenství reptalo proti němu a nikoli proti Bohu. Ale co jim vlastně chybělo? O vodě řeč nebyla.

---

16 Viz Př. 22:15; 23:13,14 apod.

2.M.16:3	Izraelci jim vyčítali: "Kéž bychom byli zemřeli Hospodinovou rukou v egyptské zemi, když jsme sedávali nad hrnci masa, když jsme jídávali chléb do sytosti. Vždyť jste nás vyvedli na tuto poušť, jen abyste celé toto shromáždění umožili hladem."
----------	---

Nyní to byl nedostatek jídla a právě teď byli ve velkém pokušení vrátit se do Egypta. Zkusme se trochu vžít do jejich situace:

předtím žili v nejúrodnější části Egypta (v zemi Gošenu - 1.M. 45:10; 47:1,6,27; 2.M.8:18; 9:26) a otrocká práce po Božích ranách zřejmě postupně polevovala, takže se nakonec stala únosnou. Pro svá stáda měli až nadbytek pastvy. A sami říkali, že jídla měli do sytosti a dobré vody také.

Nyní byli na poušti nebo spíše polopoušti, kde jejich stáda neměla dostatek potravy ani vody a přitom je Mojžíš (jak se domnívali) do zaslíbené země vedl zřejmě proti jejich očekávání velmi pomalu - víme ovšem, že to bylo na přání DJK, který je chtěl zkoušet - ale to oni nevěděli. Chléb si opatřit nemohli, nicméně měli přece svá stáda a mohli občas nějaké zvíře zabít. O tom Mojžíš nic nenapsal, a proto nevíme, proč si tolik stěžovali - neznáme skutečný důvod. Měli hlad, nebo jen toužili po komfortu?

Platilo i nadále, že Mojžíš se o potřeby svého lidu nestaral. K Bohu stále volal o pomoc až potom když si lid převážně oprávněně stěžoval, a ještě ho vinil z reptání. On jakožto vůdce žádným nedostatkem netrpěl; jeho nejbližší pobočníci se o to jistě starali. Mojžíš ani teď nepátral po tom, má-li jeho lid co jíst a co pít a místo toho, aby včas volal k Bohu o pomoc, ještě lid před Bohem obviňoval.

DJK s tím počítal a využil toho k výchově svého lidu. Nyní bylo nutné autoritu Mojžíše ponížovat a obracet pozornost k Bohu jako takovému.

Mana

DJK to udělal takto: Mojžíšovi řekl, že vyzkouší lid tím, zda si budou dělat zásoby, ale hlavně šlo o to přimět k pokoře Mojžíše a Árona:

2.M.16:4	Hospodin řekl Mojžíšovi: "Já vám sešlu chléb jako déšť z nebe. Ať lid vychází a sbírá, co denně spotřebují. Tak je podrobím zkoušce, budou-li se řídit mým zákonem, či nikoli.
2.M.16:5	Když budou připravovat, co přinesou, ať je toho šestého dne dvakrát tolik, než co nasbírají každodenně. "

Neuvěřitelné pochybnosti izraelitů.

2.M.16:6	Mojžíš a Áron řekli všem Izraelcům: "Večer poznáte, že vás z egyptské země vyvedl Hospodin.
----------	---

To musel být, po tom všem co se stalo, znovu podán důkaz, že za tím vším stál Bůh?

Jakoby si Izraelci mysleli, že všechny demonstrace moci nepředváděl Bůh, ale Mojžíš. Že by pochybovali podobně jako faraón? Je to překvapující, nicméně možné. Možná, že mezi nimi byli velmi bystrí lidé, kteří i průchod mořem začali považovat za normální, byť zcela mimořádný, ale přece jen přírodní jev - prostě jen foukal mimořádně silný vítr (vichřice) a to tím správným směrem, který se hodil. Takhle by si to totiž vysvětlil každý inteligentní člověk, který by něco podobného zažil dnes. Jen tak mimořádné načasování žádný člověk udělat

nemohl - jak by mohl být sebelepší meteorolog vědět na tolik dnů dopředu přesně, kdy přijde ta správná vichřice - a další a další. Je jasné, že Mojžíšovi museli pomáhat andělé.

2.M.16:7	A ráno spatříte Hospodinovu slávu, ačkoli slyšel vaše reptání proti sobě. Co jsme my, že reptáte proti nám?"
----------	---

Reptání proti Mojžíšovi bylo logickým důsledkem toho, že Mojžíšovi se zřejmě zalíbila role boha (2.M.7:1) a tak často vystupoval před lidem jeho jménem a tak často si připisoval jeho zásluhy (srovnej mimo jiné 4.M.20:10) a Bůh ho za to přísně potrestal (4.M.20:12), že lid začal mít pocit, že Mojžíš sám může všechno a všechno také sám způsobil nebo alespoň vymyslel.

2.M.16:8	Pak Mojžíš dodal: "Poznáte to podle toho, že vám Hospodin dá večer k jídlu maso a ráno k nasycení chléb, ačkoli slyšel reptání, jak jste proti němu reptali. Co jsme my? Nereptáte proti nám, ale proti Hospodinu."
----------	--

DJK tak donutil Mojžíše, aby veřejně před lidem uznal, že on i jeho bratr jsou jen vykonavatelé Boží vůle, a zdůraznil to ještě jednou:

2.M.16:9	Áronovi Mojžíš řekl: "Vyzvi celou pospolitost Izraelců:>>Přistupte před Hospodina, neboť slyšel vaše reptání.<<"
2.M.16:10	Když mluvil Áron k celé pospolitosti Izraelců, obrátili se k poušti, a vtom se ukázala v oblaku Hospodinova sláva.
2.M.16:11	Tu Hospodin promluvil k Mojžíšovi:
2.M.16:12	"Slyšel jsem reptání Izraelců. Vyhlas jim:>>Navečer se najíte masa a ráno se nasytíte chlebem, abyste poznali, že já jsem Hospodin, váš Bůh.<<"
2.M.16:13	Když pak nastal večer, přiletěly křepelky a snesly se na tábor. A ráno padala kolem tábora rosa.

Poznámka: Stává se prý častěji, že někteří ptáci, kteří letí na jih přes Středozevní moře, jsou dlouhým letem bez přestávky tak vyčerpaní, že po přistání na zemi nejsou několik hodin schopni ani pohybu natož letu, a stávají se tak snadnou kořistí.

2.M.16:14	Když rosa přestala padat, hle, na povrchu pouště leželo po zemi cosi jemně šupinatého, jemného jako jíní.
-----------	---

Poznámka 1: Na manu mají botanikové různé názory. Mana prý byla botanicky pravděpodobně částí stélky pouštního lišejníku (*Lecanora aesculenta*) odlomené větrem a přenesené na vzdálená místa, respektive výpotek keře tamaryšku (*Tamarix mannifera*) tuhnoucí za nočního chladu a přes den roznášený větrem. 1

Poznámka 2: Pokud je známo, tak po tom, co mana přestala padat pro potřeby izraelitů, se už neobjevila.

2.M.16:15	Když to Izraelci viděli, říkali jeden druhému: "Man hů?" (to je "Co je to?") Nevěděli totiž, co to je. Mojžíš jim řekl: " To je chléb, který vám dal Hospodin za pokrm. "
-----------	--

2.M.16:16	Hospodin přikázal toto: "Nasbírejte si ho každý, kolik potřebujete k jídlu. Každý vezmete podle počtu osob ve svém stanu ómer na hlavu."
2.M.16:17	Izraelci tak učinili a nasbírali někdo více, někdo méně.
2.M.16:18	Pak odměřovali po ómeru. Ten, kdo nasbíral mnoho, neměl nadbytek, a kdo nasbíral málo, neměl nedostatek. Nasbírali tolik, kolik každý k jídlu potřeboval.

Nyní vydal Mojžíš příkaz svým jménem

2.M.16:19	Mojžíš jim řekl: "Nikdo ať si nenechává nic do rána!"
2.M.16:20	Ale oni Mojžíše neposlechli a někteří si něco do rána nechali. To však zčervivělo a páchlo. Mojžíš se na ně rozlítil.

a když neposlechli, Mojžíš se rozlítil. Nebylo proč, protože škoda přece vznikla pouze jim samým. Potvrzuje to Mojžíšovu ješitnost. Vyžadoval naprostou poslušnost i svých vlastních příkazů.

Dál už žádný incident kolem many nebyl.

2.M.16:21	Sbírali to tak ráno co ráno, kolik každý k jídlu potřeboval. Když však začalo hřát slunce, rozpustilo se to.
2.M.16:22	Šestého dne nasbírali toho chleba dvakrát tolik, totiž dva ómery na osobu. Tu přišli všichni předáci pospolitosti a oznámili to Mojžíšovi.
2.M.16:23	Ten jim řekl: "Toto praví Hospodin: Zítra je slavnost odpočínutí, Hospodinův svatý den odpočinku. Co je třeba napéci, napečte, a co je třeba uvařit, uvařte. A vše, co přebývá, uložte a opatrujte do rána."
2.M.16:24	Uložili to tedy do rána, jak Mojžíš přikázal . A nezapáchalo to, ani se do toho nedali červi.

Zase ta formulace: Mělo být zapsáno nikoli „jak Mojžíš přikázal“ ale "podle Božího příkazu".

1

2.M.16:25	Mojžíš pak řekl: "Snězte to dnes, protože dnes je Hospodinův den odpočinku. Dnes nenajdete na poli nic.
-----------	---

Den odpočinku

Dalším krokem výchovy bylo ukázat izraelitům, že k životu potřebují nejen tělesný ale i duchovní pokrm, kterým jim bude předkládán sedmý den. Srovnej: 1

5.M.8:3	Pokořoval tě a nechal tě hladovět, potom ti dával jíst mannu, kterou jsi neznal a kterou neznali ani tvoji otcové. Tak ti dával poznat, že člověk nežije pouze chlebem, ale že člověk žije vším, co vychází z Hospodinových úst.
---------	---

18 Bůh řekl, že Mojžíš bude bohem Árónovi a faraónovi (2.M.4:16; 7:1) - nikoli však Izraelcům. Mojžíš si však na tuto roli zvykl i zde, a nakonec byl za svou pýchu potrestán zákazem vstupu do Zaslíbené země.

19 Na to odkázal Ježíš Kristus - Mat.4:4.

Konkrétní příkaz a realizace potom vypadala takto:

2.M.16:26	Šest dní budete sbírat, ale sedmý den je den odpočinku . Ten den nebude nic padat."
2.M.16:27	Když přesto někteří z lidu sedmého dne vyšli, aby sbírali, nic nenašli.

Všimněme si: pouze „někteří“ šli sedmý den sbírat, a Bůh to potom vytkl všem. Nikdo z ostatních ty přestupníky nenapomenul, a proto také nesli vinu. Déle nejsou osloveni pouze viníci.

2.M.16:28	Hospodin řekl Mojžíšovi: "Jak dlouho se budete zpěčovat a nebudete dbát mých příkazů a řádů?"
2.M.16:29	Hleďte, vždyť Hospodin vám dal den odpočinku. Proto vám dává šestého dne chléb na dva dny. Zůstaňte každý, kde jste, ať nikdo sedmého dne nevychází ze svého místa. "
2.M.16:30	Lid tedy sedmého dne odpočíval.

Není však zde ani slovo o tom, že by v tomto dni Mojžíš nebo Áron vyučovali lid o Bohu a božích věcech, ani že připomínali Boží skutky a slovo. Zřejmě to nepochopili a sami na to nepřišli.

2.M.16:31	Dům izraelský pojmenoval ten pokrm mana. Byl jako koriandrové semeno, bílý, a chutnal jako medový koláč.
2.M.16:32	Mojžíš řekl: "Hospodin přikázal toto: Naplň tím ómer, aby to bylo opatrováno po všechna vaše pokolení, aby viděla chléb, kterým jsem vás na poušti živil, když jsem vás vyvedl z egyptské země."
2.M.16:33	Áronovi Mojžíš řekl: "Vezmi jeden džbán, nasyp do něho plný ómer many a ulož to před Hospodinem, aby to bylo opatrováno po všechna vaše pokolení."
2.M.16:34	Áron to tedy uložil před schránou svědectví, aby to bylo opatrováno, jak Hospodin Mojžíšovi přikázal.

Takto uložená mana se nezkazila ani ji nenapadli červi!

2.M.16:35	Izraelci jedli manu po čtyřicet let, dokud nepřišli do země, v níž se měli usadit; jedli manu, dokud nepřišli na pokraj kenaanské země.
2.M.16:36	Ómer je desetina éfy.

Opět není voda

DJK opět zařídil, že se izraelité zdánlivě bezcílně toulali po poušti, až opět zašli na místo, kde nebyla voda. Mojžíš se o to opět nestaral a ani si nevšiml, že lid nemá vodu. A když ji chtěli, tak z toho opět udělal problém jejich neposlušnosti, jako kdyby člověk vodu nepotřeboval.

2.M.17:1	Celá pospolitost synů Izraele táhla z pouště Sínu od stanoviště ke stanovišti podle Hospodinova rozkazu. Utábořili se v Refidimu, ale lid neměl vodu k pití.
2.M.17:2	Tu se lid dostal do sváru s Mojžíšem a naléhali: "Dejte nám vodu, chceme pít!" Mojžíš se jich zeptal: " Proč se se mnou přete? Proč pokoušíte Hospodina? "

Opět se Mojžíš staví do pozice boha. Ale znovu je na místě otázka: Což Mojžíš nechápal, že bez vody nelze vydržet více než několik málo dní?

2.M.17:3	Lid tam žíznil po vodě a reptal proti Mojžíšovi. Vyčítali: "Proto jsi nás vyvedl z Egypta, abys nás, naše syny a stáda umožil žízní?"
----------	---

Opět si připomeňme, že Mojžíš ani jednou neprosil Boha o nějakou pomoc pro lid z vlastní iniciativy, tj. dokud se lid sám nezval, což ale bylo vždy, až když nastala skutečná nouze. Nebo dokud k tomu nedostal od Boha příkaz. Potřeby lidu ho vůbec nezajímaly a nestaral se o ně.

2.M.17:4	Mojžíš úpěl k Hospodinu: "Jak se mám vůči tomuto lidu zachovat? Taktak že mě neukamenují."
----------	--

Bůh mu mohl odpovědět na příklad takto: „*Dej sledovat skutečné potřeby lidu, nech si o tom referovat, a potom vždy učin včas opatření, nebo ke mně volej včas.*“ ale neudělal to. Proč? Zřejmě proto, že si přál, aby na to buď Mojžíš přišel sám, nebo aby mu to někdo řekl. Představitelé lidu měli přestat jen reptat, ale měli to být oni (nebo alespoň někdo z nich), kdo by to Mojžíšovi řekl. To je velmi poučné i pro dnešní dobu. Bůh si evidentně přeje, aby se všichni z jeho lidu angažovali ve věcech veřejného zájmu ale ne bezhlavě, a aby přemýšleli jak se mají angažovat.

Místo toho dal Bůh najevo, že to je on, kdo uspokojuje jejich potřeby:

2.M.17:5	Hospodin Mojžíšovi řekl: "Vyjdi před lid. Vezmi s sebou některé z izraelských starších. Také hůl, kterou jsi udeřil do Nilu, si vezmi do ruky a jdi.
2.M.17:6	Já tam budu stát před tebou na skále na Chorébu. Udeříš do skály a vyjde z ní voda, aby lid mohl pít." Mojžíš to udělal před očima izraelských starších.
2.M.17:7	To místo pojmenoval Massa a Meriba (to je Pokušení a Svár) podle sváru Izraelců a proto, že pokoušeli Hospodina pochybováním: "Je mezi námi Hospodin, nebo není?"

Boj s Amalekity - ohrožení Božího lidu

DJK potřeboval pěstovat odvahu Izraelců a potřebné vojenské sebevědomí, proto je vystavil vojenskému útoku:

2.M.17:8	Tu přitáhl Amálek, aby v Refidimu bojoval s Izraelem.
----------	---

Postaral se Mojžíš o zbraně? Vůbec nezapsal, čím izraelité bojovali. Od Egyptanů zbraně neměli - ty zůstaly všechny v moři - a jako otroci v Egyptě určitě zbraně neměli a proto si je ani nemohli odnést. Bojovali snad holýma rukama?

Ve verši 13. napsal Mojžíš, že je porazili "ostřím meče" (13.verš), ale zapomněl napsat, kde ty meče vzali.

Aniž k tomu dostal od Boha příkaz, opět vyvýšoval sám sebe:

2.M.17:9	Mojžíš rozkázal Jozuovi: "Vyber nám muže a vyjdi do boje proti Amálekoví. Já se zítra postavím na vrchol pahorku s Hospodinovou holí v ruce."
2.M.17:10	Jozue učinil, jak mu Mojžíš rozkázal , a dal se s Amálekem do boje. Mojžíš, Árón a Chúr vystoupili na vrchol pahorku.

Jeho gesto mělo zřejmě silný psychologický vliv na Izraelce a jistě i na Amalekity:

2.M.17:11	Dokud Mojžíš držel ruku nahoře, vítězil Izrael, když ruku spustil, vítězil Amálek.
2.M.17:12	Když Mojžíšovi umdlévaly ruce, vzali kámen a podložili jej pod Mojžíše, aby se na něj posadil. Áron a Chúr, každý z jedné strany, mu podpírali ruce, takže vytrval s rukama nahoře až do západu slunce.
2.M.17:13	I porazil Jozue Amáleka a jeho lid ostřím meče.

Nyní vynesl Bůh definitivní soud nad Amalekity (srovnej 1.M.15:16):

2.M.17:14	Hospodin řekl Mojžíšovi: "Zapiš na památku do knihy a předej Jozuovi, že zcela vymažu zpod nebes památku na Amáleka. "
2.M.17:15	I vybudoval Mojžíš oltář a pojmenoval jej:>>Hospodin je má korouhev.<<
2.M.17:16	Řekl totiž: "Je vztažena ruka nad Hospodinovým trůnem. Hospodin vyhlašuje boj proti Amálekovi do posledního pokolení."

Tady Mojžíš správně pochopil, že Bůh mu sdělil svůj soud proto, aby ho on a jeho následovníci vykonali. Později tak argumentoval i Ježíš Kristus (např. Mat. 2:23; 4:13-6; 12:15-21; 13:34,35 aj.).

Jetro - Mojžíšův tchán

DJK přistoupil k dalšímu kroku výchovy Mojžíše - přiměl ho k delegaci své autority - zatím jen v oblasti soudů a výkladů Božího slova. Jako prostředníka použil DJK Mojžíšova tchána.

Příchod k Mojžíšovi

Mojžíšův tchán se přišel podívat na Mojžíše i s jeho ženou (svou dcerou) a syny (svými vnuky). Mojžíš neuvádí proč. Nevěděl to snad? Tchán se dozvěděl o Mojžíšově úspěchu, a na rozdíl od Mojžíše dospěl k názoru, že jeho rodina by už mohla a proto i měla být s ním.

2.M.18:1	Jitro, midjánský kněz, Mojžíšův tchán, uslyšel o všem, co Bůh učinil Mojžíšovi a svému izraelskému lidu, že Hospodin vyvedl Izraele z Egypta.
2.M.18:2	Tu vzal Jitro, Mojžíšův tchán, Siporu, Mojžíšovu manželku, kterou on poslal zpět,
2.M.18:3	a dva její syny; první se jmenoval Geršom (to je Hostem-tam), neboť Mojžíš řekl: "Byl jsem hostem v cizí zemi",
2.M.18:4	a druhý se jmenoval Eliezer (to je Bůh-je-pomoc), neboť řekl: "Bůh mého otce je má pomoc, vysvobodil mě od faraónova meče".

Až tady se dozvídáme, že Mojžíš - zřejmě po svém příchodu do Egypta - poslal svou rodinu nazpět ke tchánovi.

2.M.18:5	Jitro, Mojžíšův tchán, přišel k němu s jeho syny a manželkou na poušť, kde on tábořil, k hoře Boží.
2.M.18:6	Vzkázal Mojžíšovi: "Já, tvůj tchán Jitro, jsem přišel k tobě, i tvoje manželka a s ní oba její synové."

Tchán poslal před svou návštěvou posla, aby ho uvedl, asi se chtěl dozvědět, zda je Mojžíš přijme - což s ohledem na skutečnost, jak mu Mojžíš poslal svou rodinu zpět, jen potvrzuje domněnku, že si nebyl Mojžíšovým přijetím jist.

2.M.18:7	Mojžíš tedy vyšel svému tchánovi vstříc, poklonil se a políbil ho. Popřáli si navzájem pokoj a vešli do stanu.
----------	--

Aniž by se poptal na něj i svou rodinu, musel se Mojžíš ihned pochlubit:

2.M.18:8	Mojžíš vypravoval svému tchánovi o všem, co Hospodin kvůli Izraeli učinil faraónovi a Egyptanům, a o všech útrapách, které je potkaly na cestě, a jak je Hospodin vysvobodil.
2.M.18:9	Jitro měl radost ze všeho dobrého, co Hospodin Izraeli prokázal, a že jej vysvobodil z moci Egypta.

Poznámka: Mojžíš nikde nic nepíše o své radosti.

2.M.18:10	Řekl: "Požehnán buď Hospodin, že vás vysvobodil z moci Egypta a z ruky faraónovy, že vysvobodil tento lid z područí Egypta.
2.M.18:11	Nyní jsem poznal, že Hospodin je větší než všichni bohové; odplatil jim podle toho, jak se vypínali nad Izraele."

Poznámka: Z Jetrových slov je patrné, že předtím nebyl knězem Boha JHVH, ačkoli se tak domnívají někteří vykladači, kteří se snaží vylepšit Mojžíšův profil, pokud jde o to, že Mojžíš zůstal u pohanského kněze a dokonce si vzal jeho dceru. Je totiž pravděpodobné, že musel alespoň dočasně přistoupit na jeho víru i uctívání. Byl asi zvyklý z dob, kdy byl na egyptském dvoře coby adoptivní syn faraónovy dcery.

2.M.18:12	Jitro , tchán Mojžíšův, pak připravil Bohu zápalnou oběť a obětní hod . Árón a všichni izraelští starší přistoupili, aby s Mojžíšovým tchánem pojedli před Bohem chléb.
-----------	---

Až teprve nyní Jetro obětoval Bohu JHVH - zřejmě poprvé.

Jetrovo doporučení a odchod

Nyní došlo na další krok Mojžíšovy výchovy: Mojžíš si zcela ponechával veškerou správní i soudní moc, a proto DJK zařídil, aby se mu dostalo poučení od tchána ve smyslu určité delegace pravomoci:

2.M.18:13	Nazítí se Mojžíš posadil, aby soudil lid. Lid musel stát před Mojžíšem od rána do večera.
-----------	---

Tchán mu jeho bezohledné chování přímo vytkl:

2.M.18:14	Mojžíšův tchán se díval na celé jeho jednání s lidem a řekl: "Jakým způsobem to s lidem jednáš? Proč sám sedíš, a všechen lid kolem tebe stojí od rána do večera?"
-----------	--

Mojžíš se vmlouval, že má moc práce:

2.M.18:15	Mojžíš tchánovi odpověděl: "Lid ke mně přichází dotazovat se Boha.
-----------	--

2.M.18:16	Když něco mají, přijde ta záležitost přede mne a já rozsoudím mezi oběma stranami; učím je znát Boží nařízení a řády."
-----------	--

Jetro nebyl s vysvětlením spokojen a navrhl mu řešení:

2.M.18:17	Mojžíšův tchán mu odpověděl: "Není to dobrý způsob, jak to děláš.
-----------	---

Udělal to ale diplomaticky - vždyť měl jeho dceru a za Mojžíšem byl evidentně mimořádně mocný Bůh:

2.M.18:18	Úplně se vyčerpáš, stejně jako tento lid, který je s tebou. Je to pro tebe příliš obtížné. Sám to nezvládneš.
2.M.18:19	Poslechni mě, poradím ti a Bůh bude s tebou: Ty zastupuj lid před Bohem a přednášej jejich záležitosti Bohu.
2.M.18:20	Budeš jim vysvětlovat nařízení a řády a učit je znát cestu, po které mají chodit, i skutky, které mají činit.
2.M.18:21	Vyhleď si pak ze všeho lidu schopné muže, kteří se bojí Boha, muže důvěryhodné, kteří nenávidí úplatek. Dosad' je nad nimi za správce nad tisíci, sty, padesáti a deseti.
2.M.18:22	Oni budou soudit lid, kdykoli bude třeba. Každou důležitou záležitost přednesou tobě, každou menší záležitost rozsoudí sami. Ulehči si své břímě, ať je nesou s tebou.
2.M.18:23	Jestliže se podle toho zařídíš, budeš moci obstát, až ti Bůh vydá další příkazy. Také všechnen tento lid dojde na své místo v pokoji."

Jetro dal jasně najevo, že jeho rada má pomoci i celému lidu a že na rozdíl od Mojžíše myslel i na lid.

2.M.18:24	Mojžíš svého tchána uposlechl a učinil všechno, co řekl.
-----------	--

První náznak Mojžíšovy pokory. Přestože to z předchozího textu nijak nevyplývá, tchán asi mluvil tak rozhořčeně a káravě, že Mojžíš uposlechl. Ukázalo se to velmi prospěšné.

2.M.18:25	Vybral schopné muže ze všeho Izraele a ustanovil je za představitele lidu, za správce nad tisíci, sty, padesáti a deseti.
2.M.18:26	Ti soudili lid, kdykoli bylo třeba; obtížné záležitosti přednášeli Mojžíšovi a všechny menší záležitosti soudili sami.

A asi proto, že ač nerad, musel Mojžíš přijmout poučení, svého tchána "propustil".

2.M.18:27	Potom Mojžíš svého tchána propustil a ten se ubíral do své země.
-----------	---

Ani zmínka o tom, že rodina u něj zůstala a že mu to třeba udělalo radost.

Nadešel čas k intenzivní morální výchově jednotlivců a potažmo celého společenství.

Mojžíš povolán na horu Sinaj

Důvod

Přišel čas uzavřít s izraelyty smlouvu a v rámci ní jim předat Zákon vytvořený pověřenými anděly:

Sk.7:53	Přijali jste Boží zákon z rukou andělů, ale sami jste jej nezachovali!"
Gal.3:19	Jak je to potom se zákonem? Byl přidán kvůli proviněním jen do doby, než přijde ten zaslíbený potomek; byl vyhlášen anděly a svěřen lidskému prostředníku.
Žid.2:2	Jestliže už slovo zákona, které vyslovili andělé , bylo pevné a každý přestupek i každá neposlušnost došla spravedlivé odplaty,

Je pozoruhodné, že tuto informaci nám předali až apoštolové, kteří ji zřejmě dostali od Ježíše Krista, zatímco Mojžíš se o tom ani nezmiňuje. Nezapomněl však o sobě napsat 20

5.M.34:10	Nikdy však již v Izraeli nepovstal prorok jako Mojžíš, 1 jemuž by se dal Hospodin poznat tváří v tvář,
-----------	--

Jeho velikášství mu zůstalo, a to si ještě později ukážeme, že tento jeho výrok není pravdivý.

Oslovení lidu

DJK zahájil výchovu celého lidu a Mojžíšovi proto nyní vydal příkaz k tomu, aby byl osloven celý lid s nabídkou smlouvy pro každého jednotlivce.

2.M.19:1	Třetího měsíce potom, co Izraelci vyšli z egyptské země, téhož dne, přišli na Sinajskou poušť.
2.M.19:2	Vytáhli z Refidimu, přišli na Sínajskou poušť a utábořili se v poušti; Izrael se tam utábořil naproti hoře.

Mojžíš se s lidem utábořil u této hory, protože měl od Boha slovo:

2.M.3:12b	A toto ti bude znamením, že jsem tě poslal: Až vyvedeš lid z Egypta, budete sloužit Bohu na této hoře. "
-----------	---

Protože Mojžíš už nepsal o ohnivém sloupu, zřejmě už je Bůh pomocí tohoto sloupu nevedl; nebylo toho třeba - Mojžíš už věděl, kam má jít.

Z Božího slova sice nevyplývalo, jak mu mají sloužit, takže to zřejmě bylo na Mojžíšově iniciativě. Mojžíš se tam s Božím andělem setkal na začátku svého poslání, tak se zřejmě vydal Boha hledat znovu - a úspěšně:

---

20 Encyklopedie Wikipedia píše, že autorem 5.Mojžíšovy je tzv. deuteronomistická škola, ačkoli Biblický slovník NSSJ zvaný „Hlubší pochopení Písma“ ani BS Novotného o Mojžíšově autorství nepochybují. Kritické chápání vyvolal pravděpodobně právě již uvedený velikášský verš (34:10).

21 Vzhledem k tomu, že stará hebrejšтина neměla slovesné časy, je třeba větu přeložit v budoucím čase takto: „*Nikdy však již v Izraeli nepovstane prorok jako Mojžíš ...*“ a takto to Mojžíš zřejmě myslel, chtěje si zajistit výlučnou autoritu i posmrtně.

2.M.19:3	Mojžíš vystoupil k Bohu. Hospodin k němu zavolal z hory: "Toto povíš domu Jákobovu a oznámíš synům Izraele:
2.M.19:4	Vy sami jste viděli, co jsem učinil Egyptu. Nesl jsem vás na orlích křídlech a přivedl vás k sobě.
2.M.19:5	Nyní tedy, budete-li mě skutečně poslouchat a dodržovat mou smlouvu, budete mi zvláštním vlastnictvím jako žádný jiný lid, třebaže má je celá země.
2.M.19:6	Budete mi královstvím kněží, pronárodem svatým. To jsou slova, která promluvíš k synům Izraele."

DJK dává jasně najevo, že izraelity chce mít jako vzorový národ - hovoří k nim jak k celku (taktéž 5.M.7:6; 14:2 aj.). A chce mít z nich své kněze po celém světě.

2.M.19:7	Mojžíš přišel, zavolal starší lidu a předložil jim všechno, co mu Hospodin přikázal.
2.M.19:8a	Všechnen lid odpověděl jednomyslně: "Budeme dělat všechno, co nám Hospodin uložil."

Určitě neodpovídali všichni, jen jejich zástupci (starší)

2.M.19:8b	Mojžíš tlumočil odpověď lidu Hospodinu
-----------	--

Bůh věděl odpověď lidu dříve než Mojžíš; to jen on si namlouval, že to musel Bohu "tlumočit".

2.M.19:9	Hospodin řekl Mojžíšovi: "Hle, přijdu k tobě v hustém oblaku, aby lid slyšel, až s tebou budu mluvit, a aby ti provždy věřili." Mojžíš totiž Hospodinu oznámil slova lidu.
----------	--

A zřejmě mu nevěřili, takže DJK učinil další opatření:

DJK považoval k budování víry izraelitů za nutné opětnou demonstraci nadlidské moci a vyvolání velkého strachu. K tomu ještě požadoval formální očistu:

2.M.19:10	Hospodin dále Mojžíšovi řekl: Jdi k lidu a dnes i zítra je posvěcuj; ať si vyperou pláště
2.M.19:11	a ať jsou připraveni na třetí den, neboť třetího dne sestoupí Hospodin před zraky všeho lidu na horu Sinaj.

Lidu bylo zakázáno na horu vystoupit, ale trestem zatím nevyhrožoval Bůh (až později - verš 21.), nýbrž teď ho žádal od ostatního lidu:

2.M.19:12	Vymeziš kolem lidu hranici a řekneš: Střežte se vystoupit na horu nebo i dotknout se jejího okraje. Kdokoli se hory dotkne, musí zemřít;
2.M.19:13	nedotkne se ho žádná ruka, bude ukamenován nebo zastřelen. Ať je to dobytec nebo člověk, nezůstane naživu. Teprve až se dlouze zatroubí na roh, smějí na horu vystoupit."

Tady je v záznamu nevysvětlený rozpor: Bůh zde povolil ostatním výstup na horu po dlouhém troubení na roh, ale jakkoli toto znamení bylo uskutečněno (verš 19.), vzápětí Bůh zakázal

všem kromě Mojžíše a Árona výstup na horu (verš 21. a 24.) Mojžíš to Bohu připomíná (verš 23.). Vysvětlení viz výklad k veršům 20-24.

2.M.19:14	Mojžíš sestoupil z hory k lidu, posvětil lid a oni si vyprali pláště.
2.M.19:15	Řekl také lidu: "Buďte připraveni na třetí den; nepřistupujte k ženě."

Bůh žádal i pohlavní zdrženlivost, zřejmě kvůli požadavku na maximální soustředěnost všeho lidu. Později se to chápalo jako nutnost při kontaktu s Bohem vůbec (srovnej např. 1.Sam.21:5; Zj.14:4 aj.).

2.M.19:16	Když nadešel třetí den a nastalo jitro, hřmělo a blýskalo se, na hoře byl těžký oblak a zazněl velmi pronikavý zvuk polnice. Všechnen lid, který byl v táboře, se třásl.
-----------	--

Podle Mojžíšova popisu to vypadá, jako kdyby šlo o sopku. To však není pravděpodobné, protože Mojžíš byl zavolán až na vrchol (verš 20.) a skutečná sopka by byla příliš nebezpečná; a Bůh by ji ani nepotřeboval použít. Dnešní fotografie pravděpodobně 1 hory Sinaj (jen pro představu - jedná se o jeden z mnoha vrcholů uvnitř celého pohoří; tento je druhý nejvyšší). Rozhodně se nejednalo o ojedinělou horu uprostřed roviny, protože tam žádná taková není. Geologové říkají, že toto pohoří mohlo sice mít sopečný původ, ale ve velmi vzdálené geologické minulosti. Rozhodně tedy v době Mojžíšově nešlo o sopku.

Všechny popisované jevy se proto zřejmě týkaly nějakého mimořádně velkého stroje, kterým postupně přiletěli andělé, cherubové a potom dokonce i serafové (viz další popis)

To, že Bůh takovým způsobem používá tzv. cherubů, dokazuje třeba i tento žalm:

Ž.18:11; 2.Sam.22:11	Na cheruba usedl a letěl a vznášel se na perutích větru.
-------------------------	--

Slovo "cherub" však tehdy označovalo i jakýkoli stroj, který lidé neznali, srovnej Ez. 1. a 10. kapitola.

Je tudíž pravděpodobné, že nějaký a asi ještě mnohem větší stroj přivezl všechny duchovní bytosti, se kterými se Mojžíš setkal. Oblak, který kolem sebe vytvářel, ho měl zakrýt před

očíma lidu, ale asi ho vytvářely silné reaktivní motory. Bůh si evidentně nepřál, aby izraelité viděli, jakým způsobem přilétl. 1

Poznámka: V žádném případě se neztotožňujeme s představami takových autorů jako například Erich von Däniken.

2.M.19:17	Mojžíš vyvedl lid z tábora vstříc Bohu a postavili se při úpatí hory.
-----------	---

Protože okolí hory je také velmi hornaté, znamenalo to zřejmě, že Mojžíš přivedl lid z údolí.

2.M.19:18	Celá hora Sínaj byla zahalena kouřem, protože Hospodin na ni sestoupil v ohni. Kouř z ní stoupal jako z hutě a celá hora se silně chvěla.
-----------	---

Poznámka: Kdyby se jednalo o sopku, velmi by se chvěla nejen sama hora ale i celé její okolí.

2.M.19:19	Zvuk polnice víc a více sílil. Mojžíš mluvil a Bůh mu hlasitě odpovídal.
-----------	---

Mojžíš to zapsal tak, jako kdyby mu Bůh odpovídal ohlušujícím trubením - to asi kvůli pozdějším čtenářům se ono trubení snažil nějak vysvětlit - protože z tohoto „rozhovoru“ nic nezapsal. Snad se jen dozvěděl, že má jít nahoru:

2.M.19:20	Hospodin totiž sestoupil na horu Sínaj, na vrchol hory. Zavolal Mojžíše na vrchol hory a Mojžíš tam vystoupil.
-----------	--

Mojžíš ale také nic neviděl - rozhodně nikoli onen létající stroj. Přestože Mojžíš předtím řekl, že na horu nesmí nikdo vystoupit, dokud neuslyší zvuk trubky (verš 13.) - to zřejmě přiletěli andělé, na které lidé pohlédnout směli (viděl je Abrahám a mnozí jiní). Nyní sestoupili cherubové, na které směli pohlédnout posvěcení kněží (směl je vidět Ezechiel 1. a 10. kapitola):

2.M.19:21	Hospodin Mojžíšovi řekl: "Sestup a varuj lid, aby se nikdo nepokoušel proniknout k Hospodinu ve snaze ho uvidět. Mnoho by jich padlo.
2.M.19:22	Také kněží, kteří přistupují k Hospodinu, se musí posvětit, aby se na ně Hospodin neobořil."

A nyní nesměli přijít ani kněží, protože zřejmě přiletěli serafové, na které nesměl pohlédnout bez přímého ohrožení života vůbec nikdo (blíže viz studii *Duchovní bytosti*):

2.M.19:23	Mojžíš řekl Hospodinu: "Lid nemůže vystoupit na horu Sínaj, neboť ty sám jsi nás varoval slovy: Vymez podél hory hranici a horu posvět'."
2.M.19:24	Hospodin mu řekl: "Teď sestup, potom vystoupíš spolu s Áronem; ale kněží ani lid nesmějí proniknout a vystoupit k Hospodinu, aby se na ně neobořil."

---

23 Mnohým křesťanům, kteří mají rádi „zázraky“ a jiná Boží „kouzla“ se takový pohled jistě nebude líbit, ale odpovídá Mojžíšovu popisu. Představa Boha jako kouzelníka je však falešná a proto se tací prosebníci nikdy nedočkají svých vysněných Božích „zázraků“, a jejich zklamání je neopodstatněné. Pokud nám Bůh nebo jeho služebníci pomohou, potom je to stojí nějaké úsilí, a nesmíme na ně pohlížet jako na své sluhy.

Jan 1:18	Boha nikdy nikdo neviděl ; jednorozený Syn, který je v náruči Otcově, nám o něm řekl.
1.Tim.6:16	On jediný je nesmrtelný a přebývá v nepřístupném světle; jeho nikdo z lidí neviděl a nemůže uvidět. Jemu patří čest a věčná moc. Amen.

Když Mojžíš později tvrdil, že viděl Boha tváří v tvář - a to dokonce jako jediný:

5.M.34:10	Nikdy však již v Izraeli nepovstane prorok jako Mojžíš, jemuž by se dal Hospodin poznat tváří v tvář, [slovesný čas změněn námi]
-----------	---

2.M.33:11	A Hospodin mluvil s Mojžíšem tváří v tvář, jako když někdo mluví se svým přítelem. Potom se Mojžíš vracel do tábora. Ale mládenec Jozue, syn Núnův, který mu přísluhoval, se ze stanu nevzdaloval.
-----------	--

Mojžíš však sám zapsal jinde něco jiného:

1.M.32:31	I pojmenoval Jákob to místo Peniel (to je tvář Boží), neboť řekl: " Viděl jsem Boha tváří v tvář a byl mi zachován život."
-----------	---

Čímž tvrdí, že nebyl jediný.

4.M.14:14	a budou o tom vykládat obyvatelům této země. Ti slyšeli, že ty, Hospodine, jsi uprostřed tohoto lidu, že ty, Hospodine, se zjevuješ tváří v tvář. Tvůj oblak stojí nad nimi, v sloupu oblakovém chodíš před nimi ve dne a v sloupu ohnivém v noci.
5.M.5:4	Tváří v tvář mluvil s vámi Hospodin na hoře zprostředku ohně.

O onom spatření "tváří v tvář", po kterém toužil, napsal, že o to Boha žádal, toto:

2.M.33:18	I řekl: "Dovol mi spatřit tvou slávu!"
2.M.33:19	Hospodin odpověděl: "Všechna má dobrota přejde před tebou a vyslovím před tebou jméno Hospodin. Smiluji se však, nad kým se smiluji, a slituji se, nad kým se slituji."
2.M.33:20	Dále pravil: " Nemůžeš spatřit mou tvář , neboť člověk mě nesmí spatřit, má-li zůstat naživu."
2.M.33:21	Hospodin pravil: "Hle, u mne je místo; postav se na skálu."
2.M.33:22	Až tudy půjde moje sláva, postavím tě do skalní rozsedliny a zakryji tě svou dlaní, dokud nepřejdu.
2.M.33:23	Až dlaň odtáhnu, spatříš mě zezadu, ale mou tvář nespattí nikdo."

Mojžíšovo tvrzení, že jako jediný viděl Boha tváří v tvář, bylo velmi nadnesené, a potvrzuje jeho povýšenost a snahu se zveličovat. Ale jak to tedy bylo doopravdy?

Je tedy možné spatřit Boha nebo nikoli?

Ve studii s názvem "*Bůh*" se dozvíme, že tímto slovem byl označován nejen Nejvyšší Bůh (o kterém se zejména na počátku vůbec nevědělo), ale kdokoli ze serafů, cherubů, andělů, a

dokonce i lidí s autoritou založenou na Božím duchu - a samozřejmě i různé modly (smyšlené a proto falešné božstvo). A protože v tom lidé neměli jasno, pletli si ony bytosti i jejich vlastnosti. Na příklad Gedeón:

Sd.6:22	Tu Gedeón shledal, že to byl Hospodinův posel, a zvolal: "Běda mi, Panovníku Hospodine, vždyť jsem viděl Hospodinova posla tváří v tvář!"
---------	---

A přitom se bál zcela zbytečně, protože andělé se mohou ukazovat lidem bez jakéhokoli nebezpečí. Viděli je a dokonce s nimi i mluvili Abrahám a Sára (1.M.18:2-17 i dále. Srovnej Žid.13:2).

Cheruba lze také spatřit a lze mu pohledět do tváře, serafovi do tváře však pohledět nelze, a Nejvyššího Boha nelze uvidět vůbec.

Mojžíš kromě andělů, které jistě viděl (nebo alespoň jednoho), a asi na hoře Sión uviděl i nějakého cheruba (nic o tom však nezapsal), a zezadu pak uviděl serafa.

Poznámka: Skutečnost, že DJK zaangažoval do výchovy lidstva dokonce i serafy svědčí o tom, jak moc mu na lidstvu záleží.

Desatero

V rámci výchovy Bůh vyhlašuje morální zásady a obrací se k jednotlivcům a jejich svědomí. Rozdělme si jeho přikázání podle toho, zda se týká jeho nebo lidí:

A) Vztah k Bohu

2.M.19:25	Mojžíš tedy sestoupil k lidu a řekl jim to.
2.M.20:1	Bůh vyhlásil všechna tato přikázání:

1. zásada: zákaz modloslužby

DJK logicky žádá absolutní duchovní jednotu a výlučnost výchovy svého lidu, protože falešná božstva (modly) byly a vždy jsou inspirována satanem a jeho přísluhovači andělskými i lidskými:

2.M.20:2	"Já jsem Hospodin, tvůj Bůh; já jsem tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví.
2.M.20:3	Nebudeš mít jiného Boha mimo mne.

Bůh připomíná, že jen on pro ně něco udělal - vysvobodil je z otroctví. A modloslužba je rovněž otroctví - duchovní. Ježíš Kristus řekl, že bojovat proti falešným bohům a falešným lidem a osvobodit se od nich lze jedině poznáním pravdy o nich (srovnej Jan 8:32). Izraelité také museli čelit útokům satana a učit se tomu.

2. zásada: Žádný obraz či obecně model Boha

Bůh si důrazně nepřeje, aby ho lidstvo vnímalo jen jako nějakého specialistu. Dokonce ani jen jako Stvořitele, protože by to mohlo svádět k falešné představě, že tím jeho kompetence vzhledem k lidstvu i k Zemi skončila a že lidstvo na něj může přestat dbát.

Takové představy opravdu existovaly - už za antiky vznikla myšlenka, 1 že Bůh má funkci jen tzv. „prvotního hybatele“, a že každá pravda je relativní, a že každý má tu svou.

2.M.20:4	Nezobrazíš si Boha zpodoběním ničeho, co je nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí.
2.M.20:5a	Nebudeš se ničemu takovému klanět ani tomu sloužit. Já jsem Hospodin, Tvůj Bůh, Bůh žárlivě 1 milující.

Z téhož důvodu si Bohové (andělé 1. nebes - blíže viz studii s názvem *Duchovní bytosti*) vybrali hebrejské jméno JHVH, které záměrně nic neznamenalo, protože lidé by potom mohli uctívat jako modlu tu věc nebo tu činnost, které by byly významem slova.

Význam tohoto jména byl usilovně hledán, a existuje oficiální verze, která říká o tomto jménu toto: [*kauzativní tvar heb. slovesa ha-wah' (stát Šlo o to, aby Bůh byl vnímán jako někdo, kdo může zasahovat do čehokoli a má absolutně všechna práva na celé Zemi i v nebi; že je tedy vševládny (šaddaj [hebr.], pantokrator [řec.]), a kdo se) v imperfektu; znamená "působí, že se stane"*] (z biblického slovníku SJ), ale to by se dalo také chápat jako, že způsobil, že nastalo i veškeré zlo.

Teologové byli a někteří jsou ještě i dnes zmateni kromě toho i slovy, které Bůh řekl skrze proroka Izajáše, protože Bůh se k tomu skutečně hlásí.

Iz.45:7	Já vytvářím světlo a tvořím tmu, působím pokoj a tvořím zlo, já Hospodin konám všechny tyto věci." [EP]
nejlépe	Utvářím světlo a tvořím tmu, působím mír a tvořím neštěstí, já, Jehova, činím všechny ty věci. [PNS]
	Kterýž formuji světlo, a tvořím tmu; působím pokoj, a tvořím zlé; já Hospodin činím to všecko. [KP]

Mnozí to proto prohlašovali za tajemství, ale zbytečně. Je třeba si uvědomit, co to je *zlo*. Blíže o *dobru* a *zlu* viz studii s názvem „*Lidstvo na rozcestí*“. Zde konstatujeme jen, že *dobro* souvisí úzce s konstrukcí - s tvůrčí činností, a *zlo* pak s destrukcí - s ničením. A tak dokud nebylo nic stvořeno, nebylo možné vykonat žádné zlo, protože nebylo co zničit, takže teprve stvořením nastala možnost ono stvořené ničit, neboli konat zlo. Takto tedy DJK „vytvořil“ *zlo* - tím vznikla možnost ho dělat.

Jan 1:3	Všechno povstalo skrze ně a bez něho nepovstalo nic, co jest.
Zj.4:11	"Jsi hoden, Pane a Bože náš, přijmout slávu, čest i moc, neboť ty jsi stvořil všechno a tvou vůlí všechno povstalo a jest."

Příklad: Postavte sebevětšího zločince doprostřed naprosté pustiny, jako je třeba Sahara, s příkazem, aby učinil něco zlého. Kromě vlastního sebepoškození žádnou jinou možnost mít nebude. Na této skutečnosti byly založeny tresty vyhnanství pro těžké zločince. Problém bylo, že až na podmínky mrazivé Sibíře, byli vyháněni do míst, kde nebyly pustiny, a mohli na

24 A i později byla rozvíjena.

25 Bůh se prohlašuje za žárlivého jen proto, aby mu lid rozuměl. Jinak je žárlivost zlá vlastnost (Př.14:30).

příklad poškozovat a zotročovat původní obyvatelstvo (Amerika, Austrálie a podobně), dále krajinu, zvířenu atd. a to všechno také dělali.

A pak je tady ještě ta skutečnost, že satan se směl představovat Božím jménem až do okamžiku, kdy byl usvědčen Ježíšem Kristem - blíže viz studie „*Vznik satana*“ a „*Spor v nebesích*“.

Šlo o to, aby Bůh byl po pravdě vnímán jako někdo kdo může zasahovat do čehokoli a má absolutně všechna práva na celé Zemi i v nebi; že je tedy vševládny (*šaddaj* [hebr.], *pantokrator* [řec.]). 1 To mělo velký význam na vývoj lidstva. Lidé tak pochopili jednotu celého vesmíru i světa.

Zajímavost: Když američtí vědci plánovali vypuštění (později mimořádně úspěšných) kosmických sond Pioneer 1 a 2 a později pak Voyager 1 a 2 až na konec sluneční soustavy, nechtěl jim americký senát odhlasovat potřebné peníze. Senátoři argumentovali tím, že vědci přece nemohou vědět, jestli v tak vzdáleném vesmíru platí stejné fyzikální zákony jako na Zemi, a že tudíž to pravděpodobně skončí fiaskem a že to budou vyhozené peníze. Nakonec je přesvědčil jeden náboženský činitel: zeptal se jich, kdo z nich věří v Boha. Přihlásili se téměř všichni. Dále se jich zeptal, zda věří, že Bůh stvořil nejen Zemi ale i celý vesmír. Odpověděli, že ano. Poslední otázka byla, zda věří, že Bůh je jediný a zda ustanovil stejné zákony v celém vesmíru. Protože tomu všichni věřili, uznali, že vědci mají pravdu, a potřebnou částku schválili. A dobře učinili. Sondy Voyager 1 a 2 překonaly všechna očekávání a fungují dodnes a podávají hlášení o vesmíru na konci naší sluneční soustavy!

Toto univerzální a jednotné pojetí Boha a jeho stvoření je také příčinou faktu, že křesťanské země jsou ve světě už dlouho průkopníky moderní vědy a pokroku.

Desatero i celý Zákon vytvořili andělé, a DJK později přidal ještě další a to hlavní přikázání:

5.M.6:5	Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou.
5.M.11:1	Budeš milovat Hospodina, svého Boha, budeš dbát na to, co ti svěřil, na jeho nařízení, práva a přikázání po všechny dny.
5.M.30:6	Hospodin, tvůj Bůh, obřeže tvé srdce i srdce tvého potomstva a budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a budeš živ.

o němž řekl Ježíš Kristus, že je nejdůležitější:

Mar.12:28	Přistoupil k němu jeden ze zákoníků, který slyšel jejich rozhovor a shledal, že jim dobře odpověděl. Zeptal se ho: " Které přikázání je první ze všech? "
Mar.12:29	Ježíš odpověděl: "První je toto: ‚Slyš, Izraeli, Hospodin, Bůh náš, jest jediný pán;‘
Mar.12:30	miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, z celé své duše, z celé své mysli a z celé své síly!‘

Dnes se zdá takový příkaz nesmyslný. Většina lidí řekne, že milovat někoho na rozkaz nelze. Bůh to věděl, a proto tento příkaz vydal jednak až, když už izraelité měli s jeho laskavostí a milosrdenstvím dostatek vlastních zkušeností, a také to byl cílový příkaz. DJK si přál, aby jeho lid neměl z něj jen strach, a byl ochoten čekat; ale ještě když byl Ježíš Kristus na zemi,

nebylo izraelitům zřejmé, že toto přikázání je to nejdůležitější. Existují vážné pochybnosti o tom, zda si to ještě dnes uvědomuje většina křesťanů, nicméně Bůh si to stále přeje a tohoto vztahu k němu bychom měli dosáhnout.

Boží spravedlnost

Nyní se setkáváme s další zásadou Boží spravedlnosti:

2.M.20:5b	Stíhám vinu otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení těch, kteří mě nenávidí,
2.M.20:6	ale prokazují milosrdenství tisícům pokolení těch, kteří mě milují a má přikázání zachovávají.

To se zdá na první pohled nespravedlivé. Vypovídá to však o Bohem stvořených genetických zákonitostech. Je z toho vidět, že genetika výrazně zvýhodňuje potomstvo těch, kteří Boha milují. Všimněme si, že zde Bůh neřekl: „*Kteří se mne bojí!*“, i když později nadlouho ustoupil (srovnej např. Job 1:8; 2:3), protože první, kdo Boha skutečně miloval, byl až Ježíš Kristus.

Poznámka: Boží spravedlnost se v mnoha věcech liší od světské spravedlnosti, a v tom se lidé často velmi mýlí. Společenství nebo i národ, jehož světské zákony se podstatně liší od Božích, nemá jeho požehnání a provází ho časté nezdary, včetně vnitřních krizí a podobně.

3. zásada: Nezneužit Boží jméno

Bůh si přeje, aby se lidstvo naučilo spravovat samo sebe ve spravedlnosti, a proto ho oslovuje téměř vždy skrze výjimečné jednotlivce. A v tom případě mají tito jednotlivci povinnost vystupovat jeho jménem. A pro podvodníky je zde ještě důrazné varování (a to pro proroky i pro kněze):

2.M.20:7	Nezneužiješ jména Hospodina, svého Boha. Hospodin nenechá bez trestu toho, kdo by jeho jména zneužíval.
3.M.19:12	Nebudete křivě přísahat v mém jménu, sice znesvětiš jméno svého Boha. Já jsem Hospodin.

A přesto bylo Božího jména mnohokrát zneužito, a Bůh to také přísně trestal. Dosvědčil to zejména pravý prorok Jeremjáš ve své knize např. 2:8; 5:31; 6:13; 8:10; 14:14; 14:15; 20:6; 23:11 aj.). Později však byl strach (ostatně většinou oprávněný proto, že většina z nich nesla těžké viny) z Božího jména tak velký, že kromě velekněze, který ho směl vyslovit jen jednou za rok, kněží zakázali jeho používání pod všelijakými záminkami (například, že je nevysslovitelné atd.) 1

---

27 Již několik desetiletí se tímto jménem honosí náboženská společnost „Svědkové Jehovovi“, jejíž vůdcové jsou přesvědčeni, že právě tím se Bohu obzvláště zalíbili. Jako kdyby toto jméno opravdu mělo nějakou magickou moc (jak tvrdí představitelé některých malých sekt, pěstujících démonismus), nebo jako kdyby si Bůh potrpěl na nějakém svém titulu. Přitom jde s výjimkou prorocké činnosti jen o pouhou formalitu, protože všichni křesťané, i když toto jméno neužívají, mají při vzývání Boha na mysli téhož - Stvořitele. A navíc „Svědkové Jehovovi“ nevědí, že toto jméno si dali pouze andělé prvních nebes, a že

Místo něho se pak používaly různé verze slova "Pán" (u nás "Hospodin" ; hebrejsky „*adonaj*“ anglicky "Lord" atd. Problém je v tom, že některé modly byly "pojmenovány" "Baal", což ale znamenalo rovněž "Pán" - srovnej

2.Sam.5:20	David přišel do Baal-perasímu. Tam je David pobil. Prohlásil: "Hospodin jako prudké vody prolomil přede mnou řady mých nepřátel." Proto pojmenovali to místo Baal -perasím (to je Pán průlomů).
------------	---

Poznámka: Boží spravedlnost se v mnoha věcech liší od světské spravedlnosti a to někdy vedlo ke zmatkům. Biblický slovník SJ o tom říká: „*Zdá se také, že když Izraelité jednali jako odpadlíci, nesprávně spojovali Jehovu s Baalem.*“¹

Poznámka: Někteří dnešní křesťané (a nejen oni) se dokonce i veřejně často modlí k *Pánovi* respektive k *Pánu*, aniž by uvedli, kterého Pána mají vlastně na mysli. Mimo jiné tím umožňují ctitelům d'ábla se modlit podobně, a mohou si je poplést.

4. zásada: dodržovat den odpočinku

Toto je přikázání duševní hygieny. Bůh znovu důrazně připomíná důležitost dne odpočinku, v němž měl lid vychováván k morálce a ke vztahu k Bohu. Výchovou byli pověřeni kněží. Nicméně dokud k tomu nedostali od Boha příkaz, nenapadlo je to. Bůh opět zdůvodňuje tuto nutnost tím, že má být napodoben:

2.M.20:8	Pamatuj na den odpočinku, že ti má být svatý.
2.M.20:9	Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci.
2.M.20:10	Ale sedmý den je den odpočnutí Hospodina, tvého Boha. Nebudeš dělat žádnou práci ani ty ani tvůj syn a tvá dcera ani tvůj otrok a tvá otrokyně ani tvé dobytče ani tvůj host, který žije v tvých branách.
2.M.20:11	V šesti dnech učinil Hospodin nebe i zemi, moře a všechno, co je v nich, a sedmého dne odpočinul. Proto požehnal Hospodin den odpočinku a oddělil jej jako svatý.

Opět je Boží lid vyzván, aby napodoboval svého Boha. Je zřejmé, že Bůh - vlastně původně Bohové - mají s časovým rozvrhem (6 + 1) dobrou zkušenost.

Shledáváme, že Bůh si přeje, abychom ho ve všem napodobovali. To ale neznamená, že jen v odpočinku. V prvních šesti dnech Bůh tvořil, a my bychom ho měli napodobovat i v tom. Každý člen Božího lidu by se měl snažit mít ke své práci - podle svých možností - tvůrčí přístup. Měl by k ní přistupovat kreativně a ne ji vykonávat jen bezmyšlenkovitě.

A abychom se mu snažili co nejvíce přiblížit, a to dokonce i v jeho svatosti.

3.M.11:44	Já jsem Hospodin, váš Bůh. Posvěťte se a buďte svatí, neboť já jsem svatý. Neposkvrňujte sami sebe žádnou havětí plazící se po zemi.
-----------	---

jeho přenos na cheruby a dokonce i na serafy způsobilo jen lidské nepochopení. Blíže viz studii nazvanou „*Bůh*“

A opět je zde požadavek na vděčnost:

3.M.11:45	Já jsem Hospodin, který jsem vás vyvedl z egyptské země, abych byl vaším Bohem. Proto buďte svatí, neboť já jsem svatý. "
3.M.19:2	"Mluv k celé pospolitosti Izraelců a řekni jim: Buďte svatí, neboť já Hospodin, váš Bůh, jsem svatý.
3.M.20:26	Budete svatí pro mne, neboť já Hospodin jsem svatý. Oddělil jsem vás od každého jiného lidu, abyste byli moji.

Tento požadavek potvrzuje i apoštol Petr, takže platí stále!

1.Pe.1:15	ale jako je svatý ten, který vás povolal, buďte i vy svatí v celém způsobu života.
1.Pe.1:16	Vždyť je psáno: ‚Svatí buďte, neboť já jsem svatý.‘

Z tohoto Božího požadavku vyplývají i další významné závěry, a bude o nich řeč později.

B) Vztah k lidem

Hned na druhém místě akcentuje DJK vztah k lidem:

3.M.19:18	Nebudeš se mstít synům svého lidu a nezanevřeš na ně, ale budeš milovat svého bližního jako sebe samého. Já jsem Hospodin.
-----------	---

a Ježíš Kristus to znovu zdůraznil, protože toho ještě v jeho době nebylo ani zdaleka dosaženo:

Luk.10:27	On mu řekl: "'Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, celou svou duší, celou svou silou a celou svou myslí a miluj svého bližního jako sám sebe!'"
Mat.22:39	Druhé je mu podobné: ‚Miluj svého bližního jako sám sebe.‘
Mar.12:31	Druhé je toto: ‚Miluj svého bližního jako sám sebe!‘ Většího přikázání nad tato dvě není. "

I toho další přikázání přidal DJK později (andělé ho v původním Zákonu neměli).

Výchova lidstva byla zčásti svěřena lidem - kněžím, a u dětí rodičům.

5. zásada: úcta k rodičům

Bůh dobře věděl, že děti budou mít sklon k neúctě vůči rodičům 1 - zdělili to po Adamovi a Evě.

2.M.20:12	Cti svého otce i matku, abys byl dlouho živ na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh.
-----------	--

Apoštol Pavel k němu řekl:

Ef.6:2	‚Cti otce svého i matku svou‘ je přece jediné přikázání, které má zaslíbení:
--------	--

29 Každý rodič to dobře ví i dnes.

Čímž připojil to,co později připojil DJK:

5.M.5:16	Cti svého otce i matku, jak ti přikázal Hospodin, tvůj Bůh, abys byl dlouho živ a dobře se ti vedlo na zemi , kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh.
Ef.6:3	„aby se ti dobře vedlo a abys byl dlouho živ na zemi.“

V tom je totiž rozdíl. Andělé to původně zdůvodnili dlouhým životem, který mladý člověk získá tím, že naslouchá moudrým radám rodičů a vyhýbá se tak nebezpečím. Ale dlouhý život může být i bídným. DJK proto zdůraznil i skutečnost, že moudré rady zkušených rodičů naučí mladého člověka hospodařit. Mladý člověk by měl své rodiče ctít za jejich moudrost a zkušenost, a měl by jim pozorně naslouchat.

Bůh však nezůstal jen u přikázání dětem, ale skrze Šalomouna nechal zapsat radu rodičům:

Př.19:18	Trestej syna, dokud je naděje , a nechtěj mu přivodit smrt!
Př.29:17	Trestej svého syna, připraví ti odpočinek, zpřijemní ti život.

A v případě, že ani rodičovské tresty nepomohou, přikázal Bůh později:

2.M.21:15	Kdo uhodí svého otce nebo matku, musí zemřít.
2.M.21:17	Kdo zlořečí svému otci nebo matce, musí zemřít.
5.M.21:18	Má-li někdo syna nepoddajného a vzpurného, který neposlouchá otce ani matku, a když ho kárají, neposlechne je,
5.M.21:19	ať ho jeho otec i matka uchopí a vyvedou ke starším jeho města, k bráně jeho místa,
5.M.21:20	a řeknou starším jeho města: "Tento náš syn je nepoddajný a vzpurný, neposlouchá nás, je to modlářský žrout a pijan."
5.M.21:21	A tak ho všichni muži jeho města uházejí kamením a zemře. Tak odstraníš zlo ze svého středu. Ať to slyší celý Izrael a bojí se.

Rodiče a pedagogové! Bůh tady jasně ukazuje způsob, jak jedině může křesťanská společnost odstranit zlo „ze svého středu“ - jen tvrdými tresty ba až mimořádně tvrdými tresty pro vzpurnou mládež. Trestat dospělé je pozdě. Je nutná prevence, a to už u dětí a mládeže.

Z toho je zřejmé, že Bůh klade mimořádný důraz na výchovu člověka už od jeho dětství. I Ježíš Kristus to znovu zdůraznil slovy

Mat.15:4	cti otce a matku, miluj svého bližního jako sám sebe."Vždyť Bůh řekl: „Cti otce i matku“ a „kdo zlořečí otci nebo matce, ať je potrestán smrtí.“
----------	--

Poznámka: Bůh jasně ukazuje, že špatné geny je nutné likvidovat už v zárodku. Jak daleko jsou dnešní světské názory na výchovu - podle psychologů se děti nejen nesmí fyzicky trestat, ale rodiče i učitelé jim mají maximálně vyhovět. Jak scestné jsou jejich názory. Stvořitel ví jak jsme udělaní, a nejlépe ví, jak máme postupovat při výchově. Kde vzalo lidstvo odvahu anebo rovnou hloupost jednat v tak diametrálním rozporu s Božími radami? Jak jen se můžeme divit dnešnímu dramatickému nárůstu zločinnosti - a to dokonce i mládeže?

Vychovatelé odborníci! Vaše zákazy tělesných testů jsou naprosto scestné, protože se vzpouzíte našemu Stvořiteli, který jediný ví, co je správné.

Boj proti zlu

Jak se na Zemi ocitlo zlo? To jsme si ozřejmili už v první části této knihy, ale připomeňme si, že to způsobil cherub, který se stal satanem - odpůrcem tvůrčí činnosti DJK a jeho andělů.

Co to znamená, že je na Zemi zlo? Znamená to, že jsou na Zemi zlí lidé.

Kteří lidé jsou zlí? To jsou lidé, kteří stále vzdorují Božímu působení k jejich nápravě a prokazují se jako nenapravitelní a nevychovatelní. Jsou to oni „potomci hada“ („*semeno hada*“) z prvního biblického proroctví. Jejich význačnou vlastností je parazitismus - přizívají se na lidské společnosti tím, že konzumují nesrovnatelně více, než vyprodukují, ale většinou netvoří vůbec nic - svým přizívnickým úsilím a mimořádně úspěšným klamáním však vynikají tak, že se stávají těmi nejbohatšími a tím i nejmocnějšími a nejvlivnějšími.

Je to tak černobílé, že existují jen lidé dobří („semeno ženy“) a lidé zlí? Nikoli. Existují ještě míšenci. Takoví lidé v sobě často pocítují „dobré já“ a „zlé já“ tj. oba dva zděděné vlivy. Tito lidé jsou většinou (i když často velmi obtížně) napravitelní a je nutné jim dát šanci. Bývají však také bohužel poměrně snadnou kořistí těch zlých a nezřídka tak skončí mezi nimi.

Oba dva sklony se dědí. A aby v Božím lidu bylo takových co nejméně, mají se svobodně vdávat a ženit „v Pánu“ nebo „v Kristu“ - tj. brát si partnery jen ze společenství Božího lidu - srovnej

1.Kor.7:39	Žena je vázána zákonem, pokud žije její muž. Jestliže muž umře, je svobodná a může se vdát, za koho chce, ale jen v Kristu.
------------	--

Jak to, že zlí jsou často i mladí lidé? Je to proto, že sklon k zlému se také dědí.

Jak ještě se projevují ti zlí?

- Svou ničemnost skrývají za „bohoslužbu“ fiktivnímu božstvu - modle 1 - a za zdánlivou zbožnost.

- Útočí na ty dobré falešným obviňováním a falešnými „svědectvími“. Tváří se tak jako „ochránci mravnosti“, aby sami unikli podezření.

- Holdují za pochybně získané prostředky hédonismu (požitkářství) - např. nezřízenému sexu (smilstvu a cizoložství) a podobně.

Bůh proto přikázal velmi tvrdé tresty i za všechna podobná porušování smlouvy. Vždy šlo o trest smrti, aby se zlé vlastnosti dále nerozmnožovaly jednak cestou normálního rozmnožování ale také napodobování, protože zlo má vždy svého lidského nositele.

Za modloslužbu:

5.M.13:2	Kdyby povstal ve tvém středu prorok nebo někdo, kdo hádá ze snů, a nabídl ti znamení nebo zázrak,
5.M.13:3	i kdyby se dostavilo to znamení nebo ten zázrak, o němž ti mluvil, když říkal: "Pojďme za jinými bohy", které jsi neznal, "a služme jim",
5.M.13:4	neuposlechněš slov takového proroka nebo toho, kdo hádá ze snů. To vás zkouší Hospodin, váš Bůh, aby poznal, zda milujete Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší.
5.M.13:5	Hospodina, svého Boha, budete následovat a jeho se budete bát, budete dbát na jeho přikázání a poslouchat ho, jemu budete sloužit a k němu se přimknete.
5.M.13:6	Avšak takový prorok nebo ten, kdo hádá ze snů, bude usmrcen, protože přemlouval k odpadnutí od Hospodina, vašeho Boha, který vás vyvedl z egyptské země a vykoupil tě z domu otroctví. Chtěl tě svést z cesty, po které ti Hospodin, tvůj Bůh, přikázal chodit. I odstraníš zlo ze svého středu.
5.M.13:7	Kdyby tě tvůj bratr, syn tvé matky, nebo tvůj syn nebo tvá dcera nebo tvá vlastní

30 Dnes je často vzývána modla osud.

	žena nebo tvůj nejmilejší přítel potají ponoukal: "Pojďme sloužit jiným bohům", které jsi neznal ty ani tvoji otcové,
5.M.13:8	některým z Bohů těch národů, které jsou kolem vás, ať blízko tebe nebo daleko od tebe, od jednoho konce země až k druhému konci země,
5.M.13:9	nepřivoliš mu a neuposlechněš ho, nebudeš ho litovat ani s ním mít soucit ani ho krýt.
5.M.13:10	Musíš ho zabít. Nejprve se proti němu pozdvihne tvoje ruka, aby ho usmrtila, potom ruce všeho lidu.
5.M.13:11	Budeš ho kamenovat, dokud nezemře, protože tě usiloval odvést od Hospodina, tvého Boha, který tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví.
5.M.13:12	Celý Izrael ať o tom uslyší a ať se bojí. Nikdy ať se mezi vámi nestane něco tak zlého.
5.M.13:13	Kdybys uslyšel o některém svém městě, které ti dává Hospodin, tvůj Bůh, aby ses v něm usadil,
5.M.13:14	že z tvého středu vyšli muži ničemní a svádějí obyvatele města slovy: "Pojďme sloužit jiným bohům", které jste neznali,
5.M.13:15	budeš pátrat a zkoumat a dobře se vyptávat; bude-li to jistá pravda, že se taková ohavnost ve tvém středu stala,
5.M.13:16	úplně vybijíš obyvatele toho města ostřím meče , zničíš je ostřím meče jako klaté, i všechno, co je v něm, i jeho dobytek.
5.M.13:17	Všechnu kořist z něho shromáždíš na jeho prostranství a město i všechnu kořist z něho spálíš jako celopal pro Hospodina, svého Boha. Zůstane navěky pahorkem sutin, nikdy nebude vystavěno.
5.M.13:18	Ať ti neulpí na ruce nic z toho, co propadlo klatbě, aby se Hospodin od svého planoucího hněvu odvrátil a udělil ti slitování. Slituje se nad tebou a rozmnoží tě, jak přísahal tvým otcům,
5.M.17:2	Vyskytne-li se u tebe v některé z tvých bran, které ti Hospodin, tvůj Bůh, dává, muž nebo žena, kteří by se dopustili toho, co je zlé v očích Hospodina, tvého Boha, přestoupili by jeho smlouvu
5.M.17:3	a odešli sloužit jiným bohům a klanět se jim, slunci nebo měsíci anebo celému nebeskému zástupu, což jsem nepřikázal,
5.M.17:4	a bude-li ti to oznámeno nebo o tom uslyšíš, dobře si to prošetříš. Bude-li to jistá pravda, že byla spáchána v Izraeli taková ohavnost,
5.M.17:5	vyvedeš toho muže nebo tu ženu, kteří se dopustili té zlé věci, ke svým branám a toho muže nebo tu ženu budete kamenovat, dokud nezemrou.
5.M.17:6	Ten, kdo má zemřít, bude usmrcen na základě výpovědi dvou nebo tří svědků. Nebude usmrcen na základě výpovědi jediného svědka.
5.M.17:7	Svědkové na něho vztáhnou ruku jako první, aby ho usmrtili, potom všechny ostatní lid. Tak odstraníš zlo ze svého středu.
5.M.17:12	Kdo bude jednat opovážlivě, že by neposlechl kněze, který tam stojí ve službě Hospodina, tvého Boha, nebo soudce, ten zemře. Tak odstraníš zlo z Izraele.

Za křivé svědectví

5.M.19:16	Povstane-li proti někomu zlovolný svědek, aby ho nařkl z odpadnutí od Hospodina,
5.M.19:17	postaví se oba muži, kteří mají spor, před Hospodina, před kněze a soudce, kteří tam v těch dnech budou,
5.M.19:18	a soudcové případ dobře vyšetří. Zjistí-li, že je to křivý svědek, že nařkl svého

	bratra křivě,
5.M.19:19	učiníte jemu, jak on zamýšlel učinit svému bratru. Tak odstraníš zlo ze svého středu.
5.M.19:20	Ať to ostatní uslyší a ať se bojí. Nikdy ať se mezi vámi nestane něco tak zlého.
5.M.19:21	Nebudeš ho litovat. Život za život, oko za oko, zub za zub, ruka za ruku, noha za nohu.
5.M.21:21	A tak ho všichni muži jeho města uházejí kamením a zemře. Tak odstraníš zlo ze svého středu. Ať to slyší celý Izrael a bojí se.

Za smilstvo a cizoložství

5.M.22:21	tedy vyvedou dívku ke vchodu do domu jejího otce, mužové jejího města ji ukamenují a zemře, neboť tím, že smilnila v domě svého otce, dopustila se v Izraeli hanebnosti. Tak odstraníš zlo ze svého středu.
5.M.22:22	Když bude přistižen muž, že ležel s vdanou ženou, oba zemřou: muž, který ležel se ženou, i ta žena. Tak odstraníš zlo z Izraele.
5.M.22:24	vyvedete oba dva k bráně toho města, ukamenujete je a zemřou: dívka proto, že v městě nekřičela, a muž proto, že ponižil ženu svého bližního. Tak odstraníš zlo ze svého středu.
5.M.24:7	Když bude někdo přistižen, že ukradl někoho ze svých bratří Izraelců, hrubě s ním nakládal a prodal ho, tedy ten zloděj zemře; tak odstraníš zlo ze svého středu.

Dnešní křesťan řekne, že Starý Zákon byl krutý, a že Nový Zákon nic podobného neobsahuje. To však není pravda. Vysvětleme si to:

Tzv. Nový Zákon fakticky neexistuje. Žádný nový zákon Ježíš Kristus nikdy nestanovil. Analyzujeme trestný příkaz apoštola Pavla v 1. dopise Korint'ánům:

1.Kor.5:1	Dokonce se proslýchá, že je mezi vámi případ smilstva, a to takový, jaký se nevyskytuje ani mezi pohany, že totiž kdosi žije s ženou svého otce.
1.Kor.5:2	A vy jste přítom nadutí, místo abyste se raději zarmoutili; odstraňte ze svého středu toho, kdo to udělal.
1.Kor.5:3	Neboť já, ač tělem vzdálen, duchem však přítomen, vyslovil jsem již soud nad tím, kdo se toho dopustil, jako bych byl s vámi
1.Kor.5:4	a to ve jménu Pána Ježíše Krista. Až se shromáždíte já budu duchem s vámi a bude s námi i moc našeho Pána Ježíše
1.Kor.5:5	vydejte toho člověka satanu ke zkáze těla , aby duch mohl být zachráněn v den Páně.

Neboli apoštol posílá viníka na smrt („ke zkáze těla“ - stejně jako podle Zákona), ale protože žili na území, na němž platilo římské právo a trest smrti nemohl být vykonán bez povolení římských úředníků, „vydání satanu“ znamenalo zřejmě vydat ho Římanům nebo jimi dosazeným úředníkům římské státní moci, a obžalovat ho podle římského práva tak, aby byl potrestán smrtí, a bylo nutné i psát způsobem, kterému nebude eventuální nežádoucí nálezců rozumět a neohrozí tak křesťany. A apoštol použil i obdobné formulace jako Zákon: „*odstraňte ze svého středu toho, kdo to udělal*“ což odpovídá formulaci „*tak odstraníš zlo ze svého středu*“ ustanovení Zákona. Apoštol Pavel se zmiňuje o podobném trestu i v prvním listu Timoteovi:

1.Tim.1:19	a zachoval si víru i dobré svědomí, jímž někteří lidé pohrdli a tak ztroskotali ve víře.
1.Tim.1:20	Patří k nim Hymenaios a Alexandr, které jsem vydal satanu 31 , aby se odnaučili rouhat.

Apoštol Pavel, který byl pokládán za velmi moudrého, a při budování křesťanských sborů měl velkou autoritu:

2.Pe.3:15	A vězte, že ve své trpělivosti vám Pán poskytuje čas ke spáse, jak vám napsal i náš milý bratr Pavel podle moudrosti, která mu byla dána.
-----------	---

Vidíme tedy, že vážné hříchy doporučoval apoštol Pavel trestat v podstatě podle Mojžíšského Zákona. Ale proč?

Evidentně platilo stále, že má být odstraněno zlo. Co to znamená?

Nešlo jen o to odstranit zlého člověka, ale odstranit i jeho špatný vliv a příklad. Bůh si také přál zastrašení těch morálně nalomených a nepevných (s "dobrým" i zlým "já"). („*At to slyší celý Izrael a bojí se*" - např. 5.M.21:21).

Zlo je totiž jako kvas, který hrozí napadnout celé společenství Božího lidu. Srovnej

GAL 5:9	Málo kvasu celé těsto prokvasí.
1.Kor.5:6	Vaše vychloubání není dobré. Nevíte, že „trocha kvasu všechno těsto prokvasí“?
1.Kor.5:7	Odstraňte starý kvas, abyste byli novým těstem, vždyť vám nastal čas nekvašených chlebů, neboť byl obětován náš velikonoční beránek, Kristus.
1.Kor.5:8	Proto slavme velikonoce ne se starým kvasem, s kvasem zla a špatnosti, ale s nekvašeným chlebem upřímnosti a pravdy.
Mat.16:6	Ježíš jim řekl: "Hleďte se mít na pozoru před kvasem farizeů a saduceů!"
Mat.16:11	Což nerozumíte, že jsem k vám nemluvil o chlebech? Mějte se na pozoru před kvasem farizeů a saduceů!"
Mat.16:12	Tehdy pochopili, že jim neřekl, aby se měli na pozoru před kvasem, nýbrž před učením farizeů a saduceů.
Mar.8:15	Domlouval jim: "Hleďte se varovat kvasu farizeů a kvasu Herodova!"
Luk.12:1	Mezitím se shromáždily nespočetné zástupy, že se lidé div neušlapali. Ježíš začal mluvit nejprve ke svým učedníkům: "Mějte se na pozoru před kvasem farizeů, to jest před pokrytectvím.

Boj proti zlu je největším záchranným bojem lidstva.

Úcta a láska k životu - Božímu stvoření.

Člověk nesmí bez velmi vážného důvodu ničit ani poškozovat nic, co sám nevytvořil - v první řadě jiného člověka.

6. zásada: nedotknutelnost života bližního.

2.M.20:13	Nezabiješ.
-----------	------------

Toto platí zjevně ve smyslu „nezavraždíš“, protože na příklad ve válce s Amalekity a později i s jinými Bohem odsouzenými národy nepochybně docházelo i k zabíjení, právě tak jako při vykonávání Bohem přikázaných testů smrti (viz výše).

7. zásada: odpor proti nepřirozenému chování

Člověk ani nesmí nic používat k jinému účelu, než ke kterému ho Stvořitel určil:

2.M.20:14	Nesesmilniš.
-----------	--------------

Bůh zakázal jakékoli nepřirozené používání pohlavních orgánů - blíže viz studii s názvem *Smilstvo a cizoložství*. To však platilo mnohem obecněji, viz na příklad:

3.M.19:19a	Dbejte na má nařízení. Když budeš připouštět dobytek, nesmíš křížit dvojí druh.
3.M.19:19b	Své pole nebudeš osívat dvojitým druhem semene.

I ze možná vznikalo nebezpečí nových viróz.

3.M.19:19c	Nebudeš nosit šaty utkané z dvojího druhu vláken.
------------	---

Poznámka: Dnes se běžně vyrábějí textilie z kombinací např. bavlny a polyamidových vláken aj. Vzhledem k tomu, že Zákon dali lidem andělé a není to jen záznam nějakých tehdejších lidských názorů nebo zkušeností, měli by se výzkumníci nad tímto Božím příkazem vážně zamyslet, protože určitě má nějaký významný zdravotní důvod!, a dokud ho bezpečně a zcela jistě neznáme, nemáme právo tento Boží příkaz odmítat. Jeho poznání by nám velmi pomohlo rozhodnout, jaké tkaniny můžeme dnes vyrábět a jaké ne.

Všechny tyto zákazy je nutné mimořádně pečlivě zkoumat, a nalézt příčiny jejich zakazů, a následky.

Úcta a láska k bližnímu

Bůh dále důrazně zakázal chamtivost:

3.M.19:10	Ani svou vinici úplně nevysbíráš, nebudeš na své vinici paběrkovat spadaná zrnka; ponecháš je pro zchudlého a pro hosta. Já jsem Hospodin, váš Bůh.
-----------	---

Přísně zakázaná byla i zlá vůle ve všech podobách

3.M.19:14	Nebudeš zlořečit hluchému a slepému nepoložíš do cesty překážku, ale budeš se bát svého Boha . Já jsem Hospodin.
3.M.19:16	Nebudeš se chovat ve svém lidu jako utrhač, nebudeš ukládat svému bližnímu o život. Já jsem Hospodin.
3.M.19:17a	Nebudeš ve svém srdci chovat nenávist ke svému bratru,

Současně bylo přikázáno aktivně se ujímat výkonu práva a spravedlnosti:

3.M.19:17b	ale budeš trestat svého bližního podle práva , a neponeseš následky jeho hříchu.Nebudeš se mstít synům svého lidu a nezanevřeš na ně, ale budeš milovat svého bližního jako sebe samého. Já jsem Hospodin.
------------	---

Tento příkaz je příkazem k aktivitě a angažovanosti. 1 Bůh důrazně zakazuje nevšímavost, laxnost 1 a lhostejnost. Nebudeme-li totiž spravedlivě trestat zlé činy, ponese sami jejich následky. To je velmi vážné Boží stanovisko. V jeho světle je zřejmé, že nestačí žádné sebeuspokojení typu "Nikomu nadělám nic zlého, tak jsem dobrý křesťan."

Potvrzují to i slova apoštolů:

1.Tim.6:11	Ty však se tomu jako Boží člověk vyhýbej! Usiluj o spravedlnost , zbožnost, víru, lásku, trpělivost, mírnost.
2.Tim.2:22	Vyhýbej se mladické prudkosti, usiluj o spravedlnost , víru, lásku a pokoj s těmi, kdo vzývají Pána z čistého srdce.
Žid.11:33	kteří svou vírou dobývali království, uskutečňovali Boží spravedlnost , dosáhli toho, co jim bylo zaslíbeno;
1.Jana 2:29	Víte-li, že on je spravedlivý, pochopte, že také každý, kdo činí spravedlnost, je z něho zrozen.
1.Jana 3:7	Dítky, ať vás nikdo neklame: Spravedlivý je ten, kdo činí spravedlnost tak jako on je spravedlivý.
1.Jana 3:10	Podle toho lze rozeznat děti Boží a děti ďáblovy: Není z Boha, kdokoliv nečiní spravedlnost a nemiluje svého bratra.

Spravedlnost je třeba aktivně vykonávat, a ne jen na ni pasivně čekat.

Neangažovaný křesťan nemůže být dobrý.

Dokonce i láska k bližnímu 1 musí být projeována a nikoli jen pocíťována.

Mat.22:39	Druhé je mu podobné: ‚Miluj svého bližního jako sám sebe.‘
Mar.12:31	Druhé je toto: ‚Miluj svého bližního jako sám sebe!‘ Většího přikázání nad tato dvě není."
Luk.10:27	On mu řekl: "'Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, celou svou duší, celou svou silou a celou svou myslí a miluj svého bližního jako sám sebe'."

8. zásada: nedotýkat se majetku bližního.

2.M.20:15	Nepokradeš.
-----------	-------------

Hned na počátku tohoto odstavce si řekněme, že kdo žádný majetek nemá (je chudý), obvykle nebývá okraden, protože mu není co ukrást, i když dnes se vyskytuje zejména mládež závislá na drogách nebo na hrách u hracích automatů (tzv. gembleři), která krade i malé částky a

32 A to i občanské.

33 **laxní** [lat.], nedbalý, lhostejný, vlažný, uvolněný. Např. laxní přístup k práci či učení apod. (encyklopedie Vševed).

34 A tím více láska k Bohu.

drobný majetek, aby ho mohla prodat a získat tak peníze na další hraní, a neštítí se okrádat i důchodce a staré a nemocné či dokonce zraněné lidi.

Bohužel nejčastěji se tohoto přikázání dovolávají ti, kteří přišli ke svému majetku nečestně nebo přímo nepoctivě. Bůh proto dále přikazuje:

3.M.19:11	Nebudete krást ani obelhávat a podvádět svého bližního.
3.M.19:13	Nebudeš utiskovat a odírat svého druha. Výdělek dělníka, kterého si najmeš, nezůstane u tebe do rána.

Tento příkaz je zcela pochopitelný v podmínkách kdy lze majetek získat jen poctivou a tvrdou prací a namáhavým psychickým usilováním. V takových podmínkách vyvolává takový majetek i potřebnou úctu (srovnej příklad Jóba, který byl velmi bohatým, ale jen vlastním přičiněním, proto mu také Bůh žehnal nebo Jákoba apod.). V dnešní době lze říci, že vlastní poctivou prací k mimořádně velkému majetku dospět nelze. Snad velkou výhrou ve velmi silně dotované loterii, ale ani to není bohatství získané vlastním přičiněním, nýbrž jen náhodou.

9. zásada: nesvědčit křivě proti bližnímu.

Bůh dobře věděl, že i sebespravedlivější soudce se může dopustit omylu (říká se mu justiční), a to zvláště přihlásí-li se falešní svědkové. V takovém případě mohl být někdo nevinný odsouzen dokonce i k smrti. Bůh proto nesmlouvavě přikázal:

2.M.20:16	Nevydáš proti svému bližnímu křivé svědectví.
3.M.19:15	Nedopustíte se bezpráví při soudu. Nebudeš nadržovat nemajetnému ani brát ohled na mocného; budeš soudit svého bližního spravedlivě.

I dnes musí svědek ve vážných případech přísahat, a křivá přísaha je i dnes přísně trestána.

10. zásada: netoužit po cizím majetku.

Toto je nejdůležitější zásada z hlediska prevence, protože zlá touha je skoro vždy na počátku zlého činu.

2.M.20:17	Nebudeš dychtit po domě svého bližního. Nebudeš dychtit po ženě svého bližního ani po jeho otroku ani po jeho otrokyni ani po jeho býku ani po jeho oslu, vůbec po ničem, co patří tvému bližnímu."
-----------	---

V dnešní době je obzvláště nebezpečnou touha po penězích, což zdůraznil apoštol Pavel:

1.Tim.6:6	Zbožnost, která se spokojí s tím, co má, je už sama velké bohatství.
1.Tim.6:7	Nic jsme si totiž na svět nepřinesli, a také si nic nemůžeme odnést.
1.Tim.6:8	Máme-li jídlo a oděv, spokojme se s tím.
1.Tim.6:9	Kdo chce být bohatý, upadá do osidel pokušení a do mnoha nerozumných a škodlivých tužeb, které strhují lidi do zkázy a záhuby.
1.Tim.6:10	Kořenem všeho toho zla je láska k penězům. Z touhy po nich někteří lidé zbloudili z cesty víry a způsobili si mnoho trápení.
1.Tim.6:11	Ty však se tomu jako Boží člověk vyhýbej! Usiluj o spravedlnost, zbožnost, víru, lásku, trpělivost, mírnost.

Poslední demonstrace Boží síly a moci:

2.M.20:18a	Všechn lid pozoroval hřmění a blýskání, zvuk polnice a kouřící se horu.
------------	---

Už jsme si ukázali, že šlo zřejmě o velký stroj, který měli k dispozici cherubové.

2.M.20:18b	Lid to pozoroval, chvěl se a zůstal stát opodál.
------------	--

Demonstrace měla zřejmě posloužit ke zvýšení Mojžíšovi autority coby prostředníka spojení s Bohem.

2.M.20:19	Řekli Mojžíšovi: "Mluv s námi ty a budeme poslouchat. Bůh ať s námi nemluví, abychom nezemřeli."
2.M.20:20	Mojžíš lidu odpověděl: "Nebojte se! Bůh přišel proto, aby vás vyzkoušel, aby bylo zřejmé, že se ho budete bát a přestanete hřešit."
2.M.20:21	Lid zůstal stát opodál a Mojžíš přistoupil k mračnu, v němž byl Bůh.

DJK použil demonstrace k varování před pokusem o jeho zpodobení:

2.M.20:22	Hospodin řekl Mojžíšovi: "Toto řekneš synům Izraele: " Viděli jste, že jsem s vámi mluvil z nebe. "
2.M.20:23	Neuděláte si mé zpodobení, neuděláte si bohy stříbrné ani zlaté.

Zanedlouho lid přesto tento zákaz spolu s Árónem porušil - 2.M.32: 2-35. Viz dále.
Demonstrace síly nestačila, a bylo nutné sáhnout k mnohem drastičtějšímu prostředku - viz dále.

2.M.20:24	Uděláš mi oltář z hlíny a budeš na něm obětovat ze svého bravu a skotu své oběti zápalné i pokojné. Na každém místě, kde určím, aby se připomínalo mé jméno, přijdu k tobě a požehnám ti.
2.M.20:25	Jestliže mi budeš dělat oltář z kamenů, neotesávej je; kdybys je opracoval dlátem, znesvětil bys je.

Znesvěcení kamenů otesáváním je nesmysl. Bůh si zřejmě nepřál, aby se stavbou oltářů byla velká práce, protože mnohem důležitější bylo, že Mojžíš alespoň nějaký oltář rychle vystavěl, aby před lidem prováděl oběti, než aby se příliš dlouho zdržoval výstavbou oltářů. Ježíš Kristus o tom řekl:

Mat.23:19	Slepci, co je větší: oběť, nebo oltář, který tu oběť posvěcuje?
V souladu se zákazem smilstva a cizoložství a prevencí je i další příkaz:	
2.M.20:26	Nebudeš vystupovat k mému oltáři po stupních, abys u něho neodkrýval svou nahotu. "

Je zřejmé, že Bohu jde mnohem více o obsah a smysl příkazů i zákazů, než o formality a okázalost.

Právní ustanovení Zákona

Následující části Zákona, které tvořili andělé, se vyznačují snahou podchytit všechny možné situace a stavy do zapsané formy, aby izraelité věděli ve všech situacích, jak se mají chovat. Tento postup posléze vedl k byrokracii. A ke zneužívání. Apoštol Pavel o tom řekl:

2.Kor.3:6	který nás učinil způsobilými sloužit nové smlouvě, jež není založena na liteře, nýbrž na Duchu. Litera zabíjí, ale Duch dává život.
-----------	--

Andělé ale také řekli důležitější přikázání:

3.M.19:18	Nebudeš se mstít synům svého lidu a nezanevřeš na ně, ale budeš milovat svého bližního jako sebe samého. Já jsem Hospodin.
-----------	---

To DJK věděl, a proto později vyslovil ještě důležitější přikázání:

5.M.6:5	Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou.
---------	--

Toto je velmi vážná a zásadní věc. Co to vlastně znamenalo? Což lze vůbec někomu přikázat, aby miloval někoho jiného? Což lze takový vztah nařídit nebo vynutit? Na první pohled je to nesmysl. Co tedy měl DJK na mysli? Co tím chtěl dosáhnout? Uvědomme si, že dosud dosahoval potřebné autority demonstracemi své ohromné síly a moci, a ukázalo se, že to nemělo dostatečný účinek. DJK se tím představuje jako milující Otec, i když toto oznámil skrze svého proroka Izajáše až mnohem později:

Iz.64:7	Ale nyní, Hospodine, tys náš Otec! My jsme hlína, tys náš tvůrce, a my všichni jsme dílo tvých rukou.
---------	--

Ježíš Kristus to shrnul:

Mar.12:28	Přistoupil k němu jeden ze zákoníků, který slyšel jejich rozhovor a shledal, že jim dobře odpověděl. Zeptal se ho: " Které přikázání je první ze všech? "
Mar.12:29	Ježíš odpověděl: "První je toto: ‚Slyš, Izraeli, Hospodin, Bůh náš, jest jediný pán;
Mar.12:30	miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, z celé své duše, z celé své mysli a z celé své síly!’
Mar.12:31	Druhé je toto: ‚Miluj svého bližního jako sám sebe!’ Většího přikázání nad tato dvě není."

Ale co znamenaly tyto příkazy?

První znamenal: Snažte se mi rozumět, snažte se mne pochopit, snažte se porozumět mému Zákonu ale hlavně mému chování. Pochopte, že mi na vás záleží nikoli proto, že jste něco jako nadlidé, ale prostě proto, že jste „dílem mých rukou", a že jste mne stáli - vaše stvoření i výchova - a stále ještě stojíte hodně úsilí.

A druhé podobně: Snaž se svého bližního pochopit, snaž se mu porozumět. Uč se vycházet mu vstříc. Nauč se ho považovat za stejně cenného, jako jsi sám.

Byly to výzvy ke snaze o empatii! O vcítění se do situace Stvořitele a Vychovatele i situace bližního.

CHTĚJTE MI ROZUMĚT, CHTĚJTE SI ROZUMĚT! až to budete umět, budete umět být vděční mně i svým bližním. Toto nám DJK vzkazuje.

Detailní ustanovení Zákona

Andělé předali Mojžíšovi další podrobná ustanovení, která nebudeme jednotlivě komentovat, protože toho není třeba. Protože andělé vycházeli z vlastních zkušeností, vypovídá Zákon něco i o nich samých.

Přitom po zásahu Mojžíšova tchána Jetra Mojžíš přece dosadil do funkcí velké množství soudců a správců. 1 Andělé zřejmě nebyli s mnoha jejich soudními rozhodnutími spokojeni a hodnotili je buď jako hodně nespravedlivé nebo alespoň velmi nemoudré. A to přesto, že se každý, kdo se cítil postížený, se mohl "odvolat" k tomu vyššímu v popsané hierarchii - až nakonec k Mojžíšovi. Soudcům včetně Mojžíše zjevně chyběl i základní lidský soucit 1 jak ukazují dále uvedené předpisy Zákona; a naopak si neuvědomovali nebezpečí obzvláště zlých skutků. Chyběla jim rozlišovací schopnost. Andělé zřejmě popsali všechny případy, které byli v té době rozsouzeny nesprávně a nespravedlivě. Jejich evidentní snaha popsat v Zákoně běžné eventuální sporné situace vyžadující zásahy soudců, svědčí o tom, že nedůvěřovali ve schopnost izraelitů nalézt mezi sebou muže vhodné pro výkon soudce, chápat spravedlnost a rozumět ji a vyvinout si ji sami. Nevěřili, že Mojžíš by byl schopen sám formulovat zákoník. Andělé prostě byli přesvědčeni, že napsat takový zákoník bylo nezbytné pro výchovu Izraelců i Mojžíše.

2MO 21:1	Toto jsou právní ustanovení, která jim předložíš:
2MO 21:2	Když koupíš hebrejského otroka bude sloužit šest let; sedmého roku odejde jako propuštěnec bez výkupného.
2MO 21:3	Jestliže přišel sám, odejde sám, měl-li ženu, odejde jeho žena s ním.
2MO 21:4	Jestliže mu dal jeho pán ženu, která mu porodila syny nebo dcery, zůstane jeho žena a její děti u svého pána, a on odejde sám.
2MO 21:5	Prohlásí-li otrok výslovně: "Zamiloval jsem si svého pána, svou ženu a syny, nechci odejít jako propuštěnec",
2MO 21:6	přivede ho jeho pán před Boha, totiž přivede ho ke dveřím nebo k veřejím, probodne mu ucho šídlem a on zůstane provždy jeho otrokem.
2MO 21:7	Když někdo prodá svou dceru za otrokyni , nebude s ní nakládáno jako s jinými otroky.
2MO 21:8	Jestliže se znelíbí svému pánu, který si jí vzal za družku, dovolí ji vyplatit, ale nemá právo prodat ji cizímu lidu a naložit s ní věrolomně.
2MO 21:9	Jestliže jí dal za družku svému synovi, bude s ní jednat podle práva dcer.
2MO 21:10	Jestliže on si vezme ještě jinou, nesmí jí zkrátit na stravě, ošacení a manželském právu.
2MO 21:11	Jestliže jí nezajistí tyto tři věci, smí ona odejít bez zaplacení výkupného.

35 Blíže viz i studii s názvem 144 000.

36 Nemilovali svého bližního.

2MO 21:12	Kdo někoho uhodí a ten zemře, musí zemřít.
2MO 21:13	Neměl-li to v úmyslu, ale Bůh dopustil, aby to jeho ruka způsobila, určím ti místo, kam se uteče.
2MO 21:14	Když se však někdo opováží lstivě zavraždit svého bližního, vezmeš ho i od mého oltáře, aby zemřel.
2MO 21:15	Kdo uhodí svého otce nebo matku, musí zemřít.
2MO 21:16	Kdo někoho ukradne, ať už jej prodá nebo jej u něho naleznou, musí zemřít.
2MO 21:17	Kdo zlořečí svému otci nebo matce, musí zemřít.
2MO 21:18	Když se muži dostanou do sporu a jeden druhého uhodí kamenem nebo pěstí, ale on nezemře, nýbrž je upoután na lůžko
2MO 21:19	a zase vstane a může vycházet o holi, bude pachatel bez viny; poskytne pouze náhradu za jeho vyřazení z práce a zajistí mu léčení.
2MO 21:20	Jestliže někdo uhodí svého otroka nebo otrokyni holí, takže mu zemrou pod rukou, musí být usmrcený pomstěn.
2MO 21:21	Jestliže však vydrží den či dva, nebude pomstěn, neboť byl jeho majetkem.
2MO 21:22	Když se muži budou rvát a udeří těhotnou ženu, takže potratí, ale nepřijde o život, musí pachatel zaplatit pokutu, jakou mu uloží muž té ženy; odevzdá ji prostřednictvím rozhodčích.
2MO 21:23	Jestliže o život přijde, dáš život za život.
2MO 21:24	Oko za oko, zub za zub, ruku za ruku, nohu za nohu,
2MO 21:25	spáleninu za spáleninu, modřinu za modřinu, jizvu za jizvu.
2MO 21:26	Když někdo udeří do oka svého otroka nebo otrokyni a vyrazí mu je, v náhradu za oko ho propustí na svobodu.
2MO 21:27	Jestliže vyrazí zub svému otroku nebo otrokyni, v náhradu za zub ho propustí na svobodu.
2MO 21:28	Když býk potrká muže nebo ženu, takže zemrou, musí být býk ukamenován a jeho maso se nesmí jíst; majitel býka však bude bez viny.
2MO 21:29	Jestliže však jde o býka trkavého již od dřívějška a jeho majitel byl varován, ale nehlídal ho, a býk usmrtí muže nebo ženu, bude býk ukamenován a také jeho majitel zemře.
2MO 21:30	Jestliže mu bude uloženo výkupné, dá jako výplatu za svůj život všechno, co mu bude uloženo.
2MO 21:31	Jestliže býk potrká syna nebo dceru, bude s ním naloženo podle téhož právního ustanovení.
2MO 21:32	Jestliže býk potrká otroka nebo otrokyni, dá majitel býka třicet šekelů stříbra jejich pánu a býk bude ukamenován.
2MO 21:33	Když někdo odkryje nebo vyhloubí studnu a nepřikryje ji, takže do ní spadne býk nebo osel,
2MO 21:34	majitel studny poskytne jeho majiteli náhradu ve stříbře a mrtvé zvíře bude patřit jemu.

2MO 21:35	Když něčí býk utrká k smrti sousedova býka, živého býka prodají a rozdělí se na polovinu o stříbro i o mrtvé zvíře.
2MO 21:36	Bylo-li však známo, že jde o býka trkavého od dřívějška a jeho majitel ho nehlídal, poskytne plnou náhradu, býka za býka, a mrtvé zvíře bude jeho.
2MO 21:37	Když někdo ukradne býka nebo beránka a porazí jej nebo prodá, dá náhradou za býka pět kusů hovězího dobytka a za beránka čtyři ovce.

Poznámka: Většina světských zákonů a to i v dnešní době má stejný nedostatek - má příliš mnoho detailů, a navíc stálé změny, změny změn, doplňky a dodatky. Pro normálního člověka nepřehledné a často i nesrozumitelné. Tím to umožňuje, aby z toho nadměrně profitovali ti, kteří mají zákony jako předmět svých profesí. Navíc se tvrdí, že „neznalost zákona neomlouvá“ - je to jediná profese, jejíž dostatečná znalost je tak fakticky povinná pro všechny. I Světští zákonodárci nedokáží nalézt zákony „(nej)vyššího principu mravního“, jako to udělal DJK (Mar.12:29-31), ve kterých by byly obsaženy všechny ostatní (Mat 7:12; 22:40). Možná, že pro ateisty to ani není uskutečnitelné.

Závěr této části

Pod vedením Mojžíše unikli Izraelci z otroctví v Egyptě, a spolu s ním byli po celou tu dobu vychováni. Mojžíš se prokázal jako nedobrý vůdce, protože se nestaral o potřeby svěřeného mu lidu, a navíc si pěstoval velikášství. DJK ho proto musel čas od času ponížít. Na druhé straně tím, že ho ustanovil prostředníkem, musel jeho autoritu občas posilovat. Lid prokazoval nedostatek víry, kterou DJK musel někdy až drasticky posilovat.

Ani Mojžíš, ani lid dosud nespĺňoval podmínky vzorového chování, a proto bylo nutné ve výchově a kultivaci pokračovat. Izraelitům a především jejich soudcům byl vyhlášen dost podrobný zákon i některé jeho prováděcí části. Přesto DJK později vyhlásil nejdůležitější část, kterou však lze těžko prohlásit zákonem, protože nařídít někomu, aby miloval někoho jiného (včetně Boha) dost dobře nelze, a také plnění tohoto „přikazu“ lze jen velmi těžko kontrolovat; a také pochopitelně za jeho neplnění nebyly vyhlášené žádné sankce. Jsou to vlastně příkazy ke snaze o empatii, o pochopení jeden druhého a vzájemnému porozumění. Milovat Boha se má projevovat ve snaze o pochopení smyslu Zákona, smyslu Boží výchovy a jeho chování.

Později o tom napsal žalmista

Ž.25:4	Dej mi poznat svoje cesty, Hospodine, uč mě chodit po svých stezkách .
Ž.86:11	Poučuj mě, Jehovo, o své cestě. Budu chodit v tvé pravdě. Sjednot' mé srdce, aby se bálo tvého jména. [PNS]
	Hospodine, ukaž mi svou cestu, budu žít podle tvé pravdy, soustřed' mou mysl na bázeň tvého jména. [EP]

Porozumění smyslu královského Zákona vede věřícího k poznávání a posléze poznání a pochopení „Boží cesty“, a nemusí se tak učit zpaměti jednotlivá ustanovení Zákona. Takovou šanci světské zákony neumožňují. Nemají a nemohou mít takový jednotící prvek jakým je Bůh.

---

37 Proto si to žádný zákonodárce netroufá přímo uložit zákonem. Je to jen „úzus“ - „zvyklost“, terorizující ty nedostatečně schopné, nebo chudé, kteří si nemohou dovolit platit přemrštěné sumy oborníkům, stranicím vždy těm bohatým, protože ti vždy platí, a platí zpravidla mnohem více.

Ez.5:6	Vzepřel se však proti mým řádům a nařízením svévolněji než pronárody a země, jež jsou okolo něho; mé řády znevážili a mými nařízeními se neřídili."
--------	---

38 Zkopírováno ze serveru „Biblické archeologické noviny“.
